



FINANSMINISTERIET

Budgetoversigt 2

August 2003

Budgetoversigt 2, august 2003

Budgetoversigten udkommer normalt tre gange årligt – i maj, august og december.

Budgetoversigten indeholder blandt andet en aktuel status for de samlede offentlige finanser og finanspolitikken. Budgetoversigten fokuserer desuden på statens finanser – herunder statens udgifter og indtægter – og udviklingen i statsgælden.

I tabeller kan afrunding medføre, at beløbene ikke summer til totalen.

Publikationen kan bestilles telefonisk hos:

Schultz Information
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon 43 63 23 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
Hjemmeside: www.schultz.dk

eller afhentes hos:

Schultz Information
Herstedvang 4
2620 Albertslund

Henvendelse om publikationen kan i øvrigt ske til:

Finansministeriet
1. kontor
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Omslag: b:graphic
Foto: Getty Images
Tryk: Schultz Grafisk
Oplag: 2.500
Pris: 75 kr.

Trykt publikation:
ISBN: 87-7856-595-3

Elektronisk publikation:
Produktion: Finansministeriet
ISBN: 87-7856-597-9



Trykt på svanemærket papir med vegetabiliske farver.
Trykt af J.H.Schultz Grafisk A/S, som har licens til brug af svanemærket,
er ISO 14001 miljøcertificeret og ISO 9002 kvalitetscertificeret.

Publikationen kan hentes på Finansministeriets hjemmeside: www.fm.dk

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	5
2.	Særlige emner på FFL04	11
2.1.	Forskning og innovation	12
2.2.	Indsatsen på socialområdet – det fælles ansvar	13
2.3.	Behovsafhængig regulering.....	16
2.4.	Arbejdsmarkedsområdet.....	17
2.5.	Integrationsudgifter	18
2.6.	Byfornyelsesreform og finansiering af alment nybyggeri ...	20
2.7.	Målretning og prioritering af den erhvervsrettede indsats .	21
2.8.	Internationale udgifter	23
2.9.	Kommuneaftaler og bloktilskud	26
2.10.	Den kommunale budgetgaranti.....	29
	Appendiks. Forslag til statsligt forskningsbudget 2004	32
3.	Statens finanser	43
3.1.	Oversigt over statens finanser	44
3.2.	Statens udgifter	45
3.3.	Statens indtægter.....	48
3.4.	Statens finanseringsbehov og gæld.....	54
4.	Offentlige finanser og finanspolitikken.....	59
4.1.	Offentlige finanser	60
4.2.	Finanspolitikken aktivitetsevirkning	66
4.3.	Strukturel budgetsaldo	68
5.	De statslige udgifter i flerårigt perspektiv.....	73
5.1.	Indledning	74
5.2.	Udviklingen på udgiftsområderne i BO-årene	74

6. Udvikling i statens personaleforbrug.....	85
6.1. Råderum til prioritering af nye aktiviteter og opgaver	86
6.2. Personaleoplysningerne på FFL04.....	86
6.3. Reservernes betydning for personaleforbruget	88
6.4. Råderummet i budgetoverslagsårene	89
6.5. Den samlede offentlige beskæftigelse.....	90

Bilag 1. Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2004

Bilag 2. Offentlige finanser, 2002-2004

1 Indledning

Finanslovsforslaget for 2004, den vedtagne nedsættelse af skatten på arbejde og aftalerne om amter og kommuners økonomi indgået i juni viser i sammenhæng regeringens økonomiske og politiske prioriteringer i 2004.

I finanslovsforslaget og kommuneaftalerne for 2004 prioriteres blandt andet sundhed og sygehuse, handicappede og svage grupper, justitsområdet, uddannelse og forskning, *jf. kapitel 2.*

Blandt finansieringselementerne kan nævnes reduktionen af tilskud til erhvervslivet og initiativer til afskaffelse af uhensigtsmæssige incitament i dagpengesystemet. Initiativerne vil udover den direkte budgetvirkning forbedre strukturerne på service- og arbejdsmarkedet og derved på lidt længere sigt bidrage til en højere beskæftigelse.

Med aftalen om nedsættelse af skatten på arbejde indføres pr. 1. januar 2004 et beskæftigelsesfradrag og højere mellemskattegrænse, som yderligere vil bidrage til bedre strukturer på arbejdsmarkedet og øge arbejdsudbuddet. Skattnedsættelserne medvirker desuden til at stimulere den økonomiske aktivitet og beskæftigelsen i 2004.

Samlet set skønnes finanspolitikken i 2004 således at bidrage ekspansivt til den økonomiske aktivitet svarende til 0,4 pct. af BNP i 2004. Den finanspolitiske lempelse følger navnlig af skattnedsættelserne, mens virkningen af udgiftspolitikken skønnes at være omtrent neutral.

På baggrund af den aktuelle vurdering af dansk økonomi, *jf. Økonomisk Redegørelse*, august 2003, finanslovsforslaget og kommuneaftalerne for 2004 skønnes der fortsat overskud på statens DAU-saldo og de samlede offentlige finanser i 2004, *jf. nedenfor og en mere detaljeret gennemgang i kapitel 3 og 4.*

1. Indledning

Finanslovsforslaget for 2004 lægger tillige de overordnede linjer for den statslige udgifts- og personaleudvikling i årene fremover, *jf. kapitel 5* om de statslige udgifter i et flerårigt perspektiv og *kapitel 6* om udviklingen i det statslige personaleforbrug.

Statens DAU-saldo og de samlede offentlige finanser

På finanslovsforslaget for 2004 budgetteres der med et overskud på statens DAU-saldo på 5,3 mia.kr., mens der skønnes et overskud på 5,5 mia.kr. i 2003, *jf. tabel 1.1*.

Tabel 1.1. Nøgletal for offentlig økonomi, 2002-2004

	2002	2003	2004
DAU-saldo (mia.kr.)	25,8	5,5	5,3
DAU-saldo (pct. af BNP)	1,9	0,4	0,4
DAU-saldo ekskl. engangsforshold mv. (mia.kr.)	18,0	9,1	5,5
DAU-saldo ekskl. engangsforshold mv. (pct. af BNP)	1,3	0,6	0,4
Offentlig saldo ¹⁾ (mia.kr.)	26,6	16,6	18,7
Offentlig saldo ¹⁾ (pct. af BNP)	2,0	1,2	1,3
Strukturel budgetsaldo ²⁾ (pct. af BNP)	1,6	2,0	1,7
Realvækst i offentligt forbrug (pct.)	2,1	-0,2	0,7
Finanseffekt (pct. af BNP)	0,3	-0,1	0,4

1) Stat, amter, kommuner og sociale kasser og fonde (ATP, A-kasser og Lønmodtagernes Garantifond).

2) Den strukturelle saldo tager højde for konjunkturernes påvirkning af de offentlige finanser.

DAU-overskuddene i 2003 og 2004 er således på omtrent samme niveau. Korrigeret for engangsforshold mv. er der tale om en reduktion af DAU-overskuddet fra 2003 til 2004, der blandt andet skal ses i lyset af aftalen om skattenedsættelser, der indføres fra 1. januar 2004.

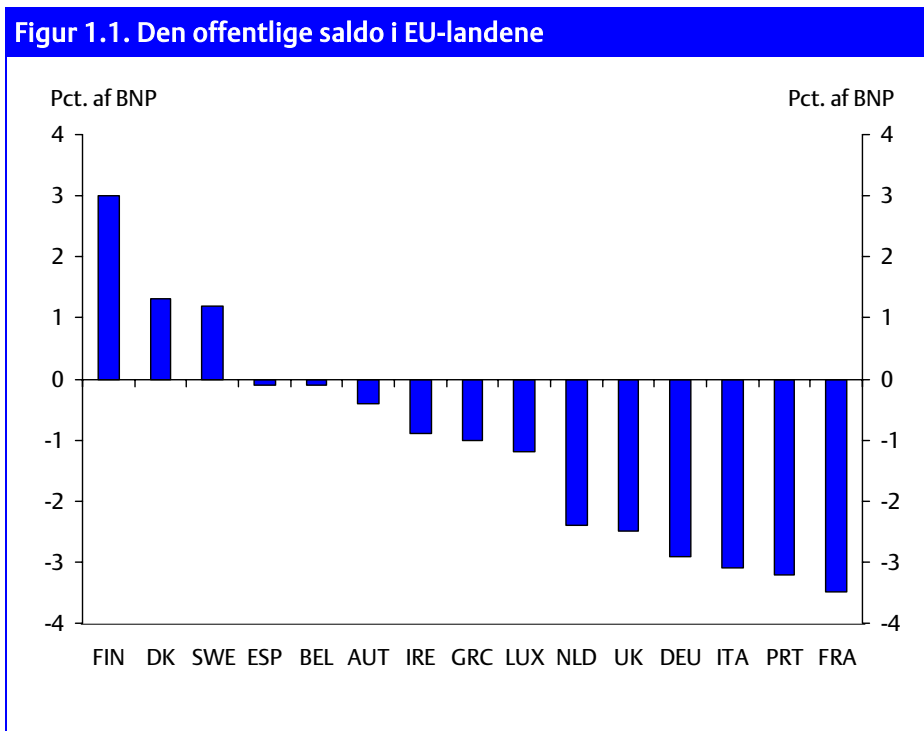
Overskuddet på de samlede offentlige finanser skønnes til 16,6 mia.kr. i 2003 og 18,7 mia.kr. i 2004. Dermed ventes noget lavere offentlige overskud i 2003 og 2004 end i 2002, hvor overskuddet er opgjort til 26,6 mia.kr. Det lavere overskud i 2003 skal navnlig ses i sammenhæng med den aktuelle afmatning af konjunkturerne, mens aftalen om skattenedsættelser med virkning fra 2004 bidrager til det lavere overskud i 2004.

De offentlige overskud skønnes at udgøre 1,2 pct. af BNP i 2003 og 1,3 pct. af BNP i 2004. Det strukturelle budgetoverskud, der tager højde for

konjunkturernes påvirkning af de offentlige finanser, er beregnet til 2,0 pct. i 2003 og 1,7 pct. i 2004. De større strukturelle overskud afspejler, at de faktiske overskud er midlertidigt påvirket af de svagere konjukturer.

I den mellemfristede strategi frem mod 2010 forudsættes der årlige overskud på den strukturelle budgetsaldo på i gennemsnit 1½-2½ pct. af BNP. I 2003 og 2004 er de strukturelle overskud således på linje med de mellemfristede krav til den finanspolitiske holdbarhed, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2003.

Set i et internationalt perspektiv er stillingen på de samlede offentlige finanser i Danmark i øvrigt relativt gunstig. Blandt de nuværende 15 EU-lande er det således kun i Finland, Sverige og Danmark, at der forventes overskud på den offentlige saldo i 2004, jf. figur 1.1. I en række lande – herunder f.eks. Frankrig og Tyskland – skønnes der således offentlige underskud i størrelsesordenen 2½-3½ pct. af BNP.



Kilde: EU-kommissionens forårsprognose, april 2003. For Danmark egne beregninger.

1. Indledning

I 2004 skønnes det offentlige forbrug at vokse med 0,7 pct. som forudsat i majvurderingen.

Nye tal for det offentlige forbrug fra Danmarks Statistik viser en noget kraftigere vækst i 2002 end ventet. Realvæksten i det offentlige forbrug er således opgjort til 2,1 pct. i 2002 mod 1,0 pct. i Danmarks Statistiks tidligere opgørelse, der lå til grund for majvurderingen. Oprevisionen af det offentlige forbrug i 2002 indebærer en nedjustering af forbrugsvæksten i 2003 til -0,2 pct. mod en skønnet vækst på 0,7 pct. i maj. Skønnet for det offentlige forbrugsniveau i 2003 er således baseret på de offentlige budgetter for 2003, der forudsættes overholdt.

For 2002 og 2003 skønnes der samlet set fortsat en vækst i det offentlige forbrug på ca. 2 pct. eller 1 pct. om året i gennemsnit. I 2004 skønnes realvæksten i det offentlige forbrug til 0,7 pct. som tidligere forudsat.

Den store stigning i det offentlige forbrug i 2002 og den heraf afledte lavere forventede vækst i 2003 er også afspejlet i finanseffekten for 2002 og 2003, der skønnes til 0,3 pct. af BNP i 2002 og -0,1 pct. af BNP i 2003 mod 0,1 pct. i hvert af årene i majvurderingen. Ses de to år i sammenhæng, skønnes finanspolitikken påvirkning af aktiviteten således at være stort set uændret sammenlignet med majvurderingen.

Den lavere offentlige forbrugsvækst og finanseffekt i 2003 er en konsekvens af det højere offentlige forbrugsniveau i 2002 og ikke af konkrete ændringer af finanspolitikken i 2003. Realiseringen af forbrugsvæksten i 2002 og de afledte virkninger for aktiviteten i 2002 og 2003 har dermed isoleret set kun helt marginal betydning for niveauet for ledighed og beskæftigelse i 2003.

Dertil kommer, at finanseffekten i 2003 kun i mere begrænset omfang afspejler aktivitetsvirkningen af, at en række investeringer er fremrykket til 2003, herunder investeringer i almene boliger, ungdomsboliger og den kollektive trafik. Det skyldes, at finanseffekten alene afspejler den offentlige udgiftsvirkning af fremrykningerne, der navnlig for det støttede byggeri er mindre end den reelle aktivitetsvirkning, herunder for beskæftigelsen mv.

Navnlig i lyset af aftalen om skattenedsættelser skønnes finanspolitikken at bidrage ekspansivt til den økonomiske aktivitet i 2004 svarende til en finanseffekt på 0,4 pct. af BNP.

Finanspolitikken i 2003 og 2004 vurderes at være afstemt med det ventede forløb i konjunkturerne, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2003. Hvis konjunkturfremgangen kommer tidligere og med mærkbart større styrke end ventet, kan finanspolitikken i 2004 vise sig relativ lempelig.

2 Særlige emner på FFL04

- *På finanslovforslaget for 2004 er der afsat 4,1 mia.kr. ekstra til forskning og innovation i perioden 2004-2007.*
- *Til forbedringer for folkepensionister med lav indkomst, handicappede og svage grupper lægges der op til udmøntning af initiativer svarende til godt 1 mia.kr. i 2004 og ca. 1½ mia.kr. årligt i perioden 2005-07.*
- *FFL04 indeholder en række initiativer, der øger tilskyndelsen til beskæftigelse, sikrer mere effektiv aktivering og bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet.*
- *På FFL04 budgetteres der med faldende statslige udgifter til flygtninge, indvandrere og integration frem mod 2007 – primært afledt af et forventet fald i antallet af asylansøgere og stigende afslagsprocent.*
- *Der lægges op til en reform af byfornyelsen og en ændret finansiering af det almene nybyggeri.*
- *Aftalerne om kommunernes og amternes økonomi for 2004 indebærer en realvækst i serviceudgifter mv. i kommuner og amter under ét på ca. 2,7 mia.kr. – svarende til en vækst på 0,7 pct. i det offentlige forbrug.*

2. Særlige emner på FFL04

2.1. Forskning og innovation

Regeringen ønsker at styrke den offentlige forskningsindsats og skabe nye forbedrede rammer for kommerciel udnyttelse af forskning og ny viden.

Udover den allerede afsatte forskningsreserve på 0,5 mia.kr. afsættes der derfor på finanslovsforslaget for 2004 ekstra 4,1 mia.kr. i perioden 2004-2007 til forskning og innovation, heraf knap 0,1 mia.kr. i 2004, *jf. tabel 2.1.*

Tabel 2.1. Nye midler til forskning og innovation, 2004-2007

Mio.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007	I alt
Eksisterende ministerfordelte bevillinger ¹⁾	9.400	9.100	7.500	7.400	-
Ekstra bevillinger under Videnskabsministeriet	-	50	1.525	1.525	3.100
Nye veje mellem forskning og erhverv	66	78	78	53	275
Velfærdsforskning	25	25	25	25	100
Reserve til forskning og innovation	-	-	100	500	600
Nye midler til forskning og innovation	91	153	1.728	2.103	4.075
Eksisterende forskningsreserve ²⁾	-	220	300	-	520
Statslige forskningsmidler (afrundet)	9.500	9.500	9.500	9.500	-

- 1) Statens forskningsbudgetsystem, august 2003. De afrundede tal er baseret på ministeriernes indberetning til forslaget til statsligt forskningsbudget.
- 2) Det fremgår af aftalen om Finansloven for 2003, at "Regeringen vil drøfte udmøntningen af den resterende forskningsreserve med Folketingets partier i forbindelse med forhandlingerne om finansloven for 2004 og 2005. I den forbindelse skal også drøftes den udestående finansiering på 520 mio.kr."

Fra 2002 til 2003 er registreret en reel forøgelse af bevillingerne til forskning og innovation på 0,1 mia.kr., *jf. appendiks 2.1*, hvor der findes en samlet opgørelse af de statslige forskningsbevillinger ("Forskningens Finanslov"), som er afsat på finanslovsforslaget for 2004. Regeringen vil fastholde 2003-niveauet på 9,5 mia.kr., så der sikres et stabilt bevillingsniveau i perioden 2004-2007.

Af de nye midler vedrører 3,1 mia.kr. et generelt løft i forskningsbevillingerne under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, mens ca. 0,4 mia.kr. vedrører reserver til særlige forskningsinitiativer. Hertil kommer en generel reserve til forskning og innovation på 0,6 mia.kr., *jf. nedenfor.*

De offentlige midler skal først og fremmest styrke vilkårene for den frie forskning, såvel i forhold til de statslige forskningsråd som i tilknytning til forskningsinstitutionernes basisbevillinger, og understøtte de igangværende reformer af blandt andet universiteter, sektorforskningen, forskningsrådssystemet og innovationsområdet. Dette sker med henblik på at sikre den fortsatte udvikling og forbedring af det danske vidensystem, jf. regeringens videnstrategi *Viden i vækst*, der også er tilgængelig på Videnskabsministeriets hjemmeside www.vtu.dk.

I handlingsplanen *Nye veje mellem forskning og erhverv* præsenterer regeringen en række initiativer, der skal medvirke til et styrket samspil mellem erhvervsliv og videninstitutioner. Der afsættes af de nye midler i alt 275 mio.kr. i perioden 2004-2007 til dette formål – heraf 66 mio.kr. i 2004. Af konkrete initiativer kan blandt andet nævnes videreførelse og forbedring af fradragsordningen for forskning, samarbejde i vidennetværk, samarbejde om kompetenceudvikling, internationalt mobilitetscenter samt bedre muligheder for teknologioverførsel.

Til etablering af et strategisk forskningsprogram for velfærdsforskning afsættes i alt 25 mio.kr. årligt i perioden 2004-2007. Formålet er at sætte fokus på, dels hvordan effekterne af den sociale og beskæftigelsesmæssige indsats kan forøges, dels hvordan selve udførelsen af det sociale arbejde kan forbedres. I programmet prioriteres blandt andet beskæftigelsesområdet, negativ social arv, en særlig indsats for integration af etniske minoriteter, udsatte børn og unge samt specialundervisning.

Regeringen har tillige for perioden 2005-2007 afsat en generel reserve til forskning og innovation på i alt 0,6 mia.kr. udover den ikke udmøntede reserve på finansloven for 2003 på i alt 0,5 mia.kr. Den samlede forskningsreserve er således på i alt 1,1 mia.kr. og vil blive søgt udmøntet og finansieret i forbindelse med finanslovforhandlingerne for 2005.

2.2. Indsatsen på socialområdet – det fælles ansvar

I forlængelse af aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti om skatteindeståtelser vil regeringen afsætte et rammebeløb på 500 mio.kr. i 2004 og 1 mia.kr. årligt i 2005-2007 til forbedringer for blandt andre folkepensionister med lav indkomst og andre initiativer på social- og sundhedsområdet. Den konkrete udmøntning aftales mellem regeringen og Dansk Folkeparti som led i finanslovforhandlingerne.

2. Særlige emner på FFL04

Regeringen vil endvidere i forbindelse med forhandlingerne om finansloven og udmøntningen af satspuljen for 2004 søge tilslutning blandt Folketingets partier til at gennemføre en række konkrete forbedringer for svage grupper og handicappede, herunder:

- Opfølgning på regeringens handicap-handleplan, f.eks. forbedringer af ledsageordningen og socialtolkning samt gennemførelse af boligbehandlingsplanen på handicapområdet: Regeringen vil i forlængelse af kommuneaftalen for 2004 søge satspuljepartiernes tilslutning til gennemførelse af en boligbehandlingsplan for handicappede, herunder til forbedringer og nybygninger af handicapboliger mv., inden for en samlet ramme på i alt 450 mio.kr. over tre år.
- Videreførelse af pulje til socialt udsatte grupper: Regeringen vil i samarbejde med satspuljepartierne i forlængelse af handlingsplanen *Fælles Ansvar* søge tilslutning til at videreføre puljen til socialt udsatte grupper med 147 mio.kr årligt fra 2006 og frem. Puljen finansierer initiativer til forbedring af vilkårene for samfundets svage grupper.

Herudover vil regeringen i samarbejde med partierne søge tilslutning til gennemførelsen af yderligere forbedringer for de resterende satspuljemidler på ca. 345 mio.kr. i 2004 inden for en række overordnede temaer, herunder en styrket indsats for udsatte børn og unge med henblik på at bryde den negative sociale arv.

Endelig videreføres reserven til svage grupper fra FL03 på 50 mio.kr. årligt i 2004 til 2006. Udmøntningen af reserven i 2004 vil indgå i forhandlingerne om finansloven for 2004.

I alt vil regeringen således søge tilslutning til, at der udmøntes mere end 1 mia.kr. i 2004 og ca. 1½ mia.kr. årligt i de følgende år i forbindelse med tiltag på social- og sundhedsområdet, *jf. tabel 2.2.*

Tabel 2.2. Indsatsen for svage grupper, pensionister og handicappede mv. på FFL04

Mio.kr., 2004-PL	2004	2005	2006	2007
Forbedringer for folkepensionister og andre initiativer på social- og sundhedsområdet	500	1.000	1.000	1.000
Satspuljeudspil	495	477	625	654
- heraf boligbehandlingsplan på handicapområdet	150	150	150	-
- heraf videreførelse af pulje til socialt udsatte	-	-	147	147
- heraf rammebeløb til øvrige temaer	345	327	328	507
Reserve til svage grupper	50	50	50	-
I alt	1.045	1.527	1.675	1.654

Regeringen lægger dermed i finanslovsforslaget for 2004 op til at videreføre og udbygge de foregående års indsats for samfundets svage grupper i forlængelse af regeringens handlingsplan *Fælles Ansvar* fra 2002.

Med henblik på at finansiere regeringens initiativer på sundheds- og sygehusområdet, foreslås det, at der på enkelte områder sker en modernisering og justering af de eksisterende regler. Det gælder blandt andet nedenstående justeringer:

Justering af flerbørnstilskuddet

I dag ydes der et skattefrit, indkomstuafhængigt flerbørnstilskud pr. barn til samtidigt fødte børn (tvillinger, trillinger mv.), indtil børnene fylder 7 år. Set i lyset af at familier med enkeltfødte børn ikke får et tilsvarende tilskud uanset antallet af børn i øvrigt, foreslås det, at flerbørnstilskuddet justeres, således at det tilskud, der i dag ydes til det første barn ved flerbørnsfødsler, udfases over 4 år. Forslaget vil bidrage til større økonomisk ligestilling mellem familier med flere samtidig fødte børn og andre familier. Ændringen skal endvidere ses i lyset af, at familier, der modtager flerbørnstilskud, ikke tilhører nogen specielt udsat gruppe.

Ændring af afrundingsregler for boligstøtte

Boligstøtte beregnes i dag forud på baggrund af blandt andet den forventede indkomst afrundet nedad til nærmeste kronebeløb deleligt med 1.000 kr. Reglerne indebærer alt andet lige, at den forventede indkomst, som indgår i beregningen af boligstøtte i gennemsnit er 500 kr. for lav. Nedrundingsreglen foreslås ændret således, at der fremover anvendes det fakti-

2. Særlige emner på FFL04

ske indkomstgrundlag som opgjort på den seneste selvangivelse. Forslaget vil give et mere retvisende grundlag for beregningen af boligstøtte.

Justering af særrente for boligstøttelån

Pensionister har som de eneste ret til boligstøtte til ejer- og andelsboliger i form af mulighed for optagelse af boligstøttelån på favorable vilkår, idet lånene alene forrentes med halvdelen af diskontoen. Ud fra et hensyn om i højere grad at ligestille pensionisters og ikke-pensionisters tilskudsmuligheder foreslås særrenten for denne gruppe justeret, så fremtidige boligstøttelån efter 1. januar 2004 forrentes med diskontoen. Der vil stadig være tale om favorable lånevilkår for pensionister, idet renten forsat vil være gunstigere end selv de billigste alternativer på det private lånemarked.

Samlet set bidrager ovenstående justeringer med ca. 35 mio.kr. i 2004 stigende til godt 80 mio.kr. i 2007 til finansiering af den styrkede indsats på sundheds- og sygehusområdet, *jf. tabel 2.3.*

Tabel 2.3. Frigjorte midler på FFL04

Mio.kr., 2004-PL	2004	2005	2006	2007
Justering af flerbørnstilskuddet	15,6	31,1	46,7	62,3
Justering af boligstøtteregler vedr. renter og afrunding i alt	19,2	19,2	19,2	19,2
I alt	34,8	50,3	65,9	81,5

2.3. Behovsafhængig regulering

Den årlige regulering af boligstøtte, børnefamilieydelse og SU-stipendium har hidtil typisk fulgt lønudviklingen. De nævnte ydelser er endog blevet reguleret med mere end andre overførselsindkomster såsom a-dagpenge, efterløn og folkepension.

Den højere regulering er u hensigtsmæssig, da de udgifter, som ydelserne bidrager til at dække, generelt kun stiger svarende til prisudviklingen.

Ydelserne er endvidere indkomst-supplerende – i modsætning til indkomsterstøttende ydelser, såsom folkepension, dagpenge osv. Boligstøtte og børnefamilieydelse supplerer således enten lønindkomst eller en indkomsterstøttende offentlig ydelse og ydes som tilskud til dækning af specifikke udgifter. SU har også karakter af at være indkomstsupplerende, idet der er mulighed for arbejdsindkomst og lån sideløbende med studierne.

Dertil kommer, at SU ydes til personer, der typisk har en relativt høj forventet livsindkomst.

Regeringen foreslår derfor på finanslovsforslaget for 2004, at den årlige regulering af boligstøtte, børnefamilieydelse og SU ændres til regulering med udviklingen i forbrugerpriserne. Forslaget indebærer overordnet set, at købekraften af ydelserne fastholdes over tid.

Den ændrede regulering af boligstøtte, børnefamilieydelse og SU giver en samlet budgetforbedring på godt 0,2 mia.kr. årligt, *jf. tabel 2.4*. Budgetforbedringen vedrørende boligstøtte og børnefamilieydelse medgår til finansiering af regeringens nye initiativer på socialområdet, herunder til forbedringer for handicappede og svage grupper, mens budgetforbedringen vedrørende SU anvendes i forbindelse med et evt. kommende SU-førlig på uddannelsesområdet.

Tabel 2.4. Behovsafhængig regulering og budgetforbedring på FFL04

Mio.kr., 2004-PL	2004	2005	2006	2007
Boligstøtte	17	17	17	17
Børnefamilieydelse	118	118	118	118
SU og skoleydelse	75	75	75	75
Budgetforbedring i alt	210	210	210	210

2.4. Arbejdsmarkedsområdet

Finanslovsforslaget for 2004 indeholder en række elementer, der sigter på at gøre arbejdsmarkedet mere velfungerende.

Bedre incitament til beskæftigelse

Regeringen ønsker at gøre konsekvent op med tilbageværende uhensigtsmæssigheder i de eksisterende regelsæt. Offentlige ydelser må således ikke svække tilskyndelsen til at tage et fast fuldtidsarbejde. Offentlige ydelser må endvidere ikke kunne give anledning til kassetænkning, så man kan opnå en indtægtsfremgang ved at gå fra en offentlig ydelse til en anden.

På den baggrund vil regeringen fremsætte forslag, der sigter mod:

- At øge incitamentet til også at tage midlertidige job som en indgang til arbejdsmarkedet.

2. Særlige emner på FFL04

- At begrænse muligheden for at opnå en indtægtsfremgang ved at gå fra en offentlig ydelse til en anden.
- At øge incitamentet til beskæftigelse for personer, der kombinerer en meget høj indkomst med dagpenge.
- At harmonisere reglerne for at modtage supplerende dagpenge.
- At øge incitamentet til fuldtidsarbejde.

Udover at øge arbejdsstyrken skønnes ændringerne også at medføre en samlet offentlig besparelse på i størrelsesordenen 0,8 mia.kr. i 2004 stigende til 1,2 mia.kr. i 2007.

Samtidig er der foretaget en revurdering af behovet, kapaciteten og redskabssammensætningen i aktiveringsindsatsen, hvilket har medført en budgetforbedring af driftsrammen til aktivering af forsikrede ledige på 0,3 mia.kr. årligt.

Bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet

I forlængelse af aftalen om *Flere i Arbejde* er der på finanslovsforslaget for 2004 afsat 80 mio.kr. over fire år til etablering af et antal regionale kompetenceafklaringsenheder. Enhederne skal fungere som ”bagstopper” for Arbejdsformidlingen og kommunerne i situationer, hvor der er behov for en særlig indsats for at afdække og målrette flygtninge og indvandreres kvalifikationer mod arbejdsmarkedet.

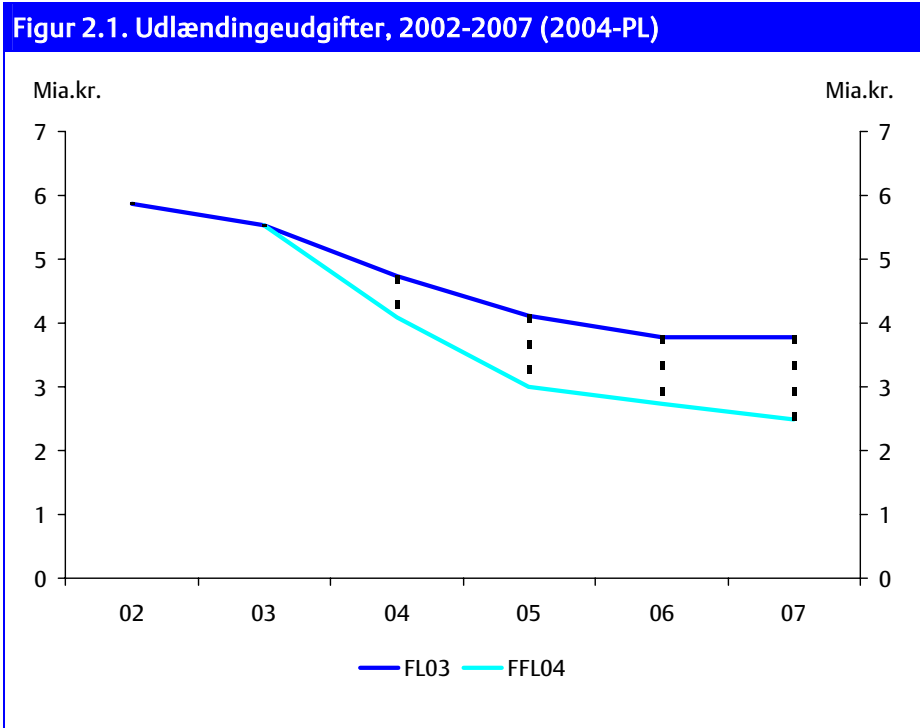
Læs mere om *Flere i Arbejde* på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside www.bm.dk.

2.5. Integrationsudgifter

Statens udgifter til flygtninge, indvandrere og integration omfatter følgende hovedposter:

- Udgifter til udlændingeadministration, herunder behandling af asyl- og familiesammenføringsager.
- Indkvartering og underhold af asylansøgere.
- Udgifter til det 3-årige introduktionsprogram for ansøgere, der får asyl, herunder udgifter til introduktionsydelsen og danskundervisning.
- Udgifter til øvrige integrationsinitiativer.

De samlede udgifter vedrørende udlændinge i perioden fra 2002-2007 er angivet i *figur 2.1*.



På finanslovsforslaget for 2004 skønnes de samlede udgifter til udlændinge, at udgøre 4,1 mia.kr. Dette svarer til en forventet mindredgift i 2004 på 0,6 mia.kr. i forhold til det budgetterede på FL03.

Det fremgår endvidere af figuren, at det på FFL04 skønnes, at udgifterne til flygtninge, indvandrere og integration vil falde yderligere i budgetoverslagsårene 2005-2007 sammenlignet med det budgetterede på FL03.

Mindredgifterne skyldes primært et forventet fald i antallet af asylansøgere. Dette medfører færre udgifter til indkvartering af asylansøgere og til det 3-årige introduktionsprogram, som asylansøgere, der har fået opholdstilladelse, skal følge.

Det bemærkes, at der især på længere sigt er forbundet betydelig usikkerhed med budgetteringen af udgifterne på udlændingeområdet, blandt andet kan ændringer i den internationale situation medføre pludselige stigninger i antallet af asylansøgere.

2.6. Byfornyelsesreform og finansiering af alment nybyggeri

Regeringen vil i efteråret 2003 fremlægge lovforslag til en byfornyelsesreform. Byfornyelsesreformen vil samlet markere et klart skifte i det offentlige tilgang til byfornyelse. Reformen indeholder følgende hovedelementer:

- Den offentlige støtte målrettes til de områder og ejendomme, hvor behovet er størst. Særligt styrkes indsatsen for at vende udviklingen i svage områder gennem en bedre integration af byfornyelse i problemramte områder og bygningsfornyelse.
- Øget fokus på frivillighed ved i højere grad at tage udgangspunkt i det private initiativ og ansvar for egen ejendom frem for i krav fra det offentlige.
- Udgiftsstyringen forbedres ved at ændre investeringsrammestyringen til udgiftsrammestyring, så statens udgifter bliver faste og ikke varierende som under investeringsrammestyring. Dermed er det kun statens udgifter, der opgøres på Finansloven og ikke den samlede investeringsramme for den offentlige byfornyelse.
- Den private medfinansiering øges, hvorved den offentlige støtteandel kan reduceres. I samme retning trækker yderligere inddragelse af fondsmidler.
- De komplicerede lejefastsættelsesregler afskaffes, idet lejelovgivningens almindelige regler som udgangspunkt anvendes. Der vil dog stadig være mulighed for at give huslejeindfasning. De nye regler for huslejeindfasning berører ikke de nuværende lejere, der modtager byfornyelsesboligsikring, men kun lejere, hvis lejemål bliver byfornyet efter de nye regler.
- Aftalt boligforbedring ophører som selvstændig ordning, idet ordningen indarbejdes i den almindelige bygningsfornyelse.

Byfornyelsesreformen medfører en budgetforbedring på 215 mio.kr. i 2004 med en stigende profil i årene fremover, *jf. tabel 2.5*. Den stigende profil skyldes, at byfornyelsesboligsikringen bortfalder, og udgifterne til denne derfor udfases. Den samlede byfornyelsesaktivitet forventes at blive holdt oppe af den øgede private medfinansiering og inddragelsen af fondsmidler. Der henvises i øvrigt til Erhvervs- og Boligstyrelsens hjemmeside www.ebst.dk, hvor der findes mere information om byfornyelsesreformen.

Tabel 2.5. Budgetforbedringer på boligområdet, 2004-2007

Mio.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Byfornyelsesreform	215	216	219	226
Finansiering af alment byggeri	50	50	45	45

Note: Budgetforbedringerne er inkl. kommunale besparelser, som udlignes via DUT-regulering.

Der vil i efteråret 2003 ligeledes blive fremlagt lovforslag vedrørende en ændring af finansieringsreglerne for alment nybyggeri. Forslaget indebærer, at der indføres et maksimum for anskaffelsessummen, så det ikke er muligt for kommunerne at give tilsagn til alment nybyggeri udover en nærmere bestemt maksimal anskaffelsespris. Dermed udelukkes muligheden for, at det offentlige støtter alment byggeri med meget høje anskaffelsespriser.

Den maksimale anskaffelsespris vil variere geografisk i forhold til prisniveauet i de enkelte dele af landet, så alle kommuner så vidt muligt får lige vilkår. Budgetforbedringen herfra er på 50 mio.kr. årligt i 2004 og 2005 faldende til 45 mio.kr. i årene derefter, *jf. tabel 2.5*. Den faldende profil skyldes en forventet lavere aktivitet i nybyggeriet i 2006 og årene frem, da den kommunale grundkapital stiger fra 7 til 14 pct. fra 2006.

2.7. Målbretning og prioritering af den erhvervsrettede indsats

Omprioritering fra direkte erhvervstilskud til bedre rammevilkår er et centralt element i regeringens erhvervspolitik. Erhvervstilskud kan forvride og forhindre både effektiv konkurrence og nødvendige strukturtilpasninger. I stedet for tilskud skal der satses på forbedring af erhvervslivets rammevilkår og konkurrenceevne gennem omprioritering til forskning og målrettede reduktioner af skatter og administrative byrder.

I forlængelse af reduktionerne i erhvervstilskuddene i både 2002 og 2003 foreslår regeringen således budgetforbedringer vedrørende en række erhvervstilskud for samlet 775 mio.kr. i 2004, *jf. tabel 2.6*.

Midlerne foreslås blandt andet anvendt til forskning, til lettelse af jordskattebetalingen samt til en mere hensigtsmæssig tilbageføring af erhvervenes CO₂-afgiftsbetaling. Med den foreslåede omprioritering sikres samtidig et mere velbegrunderet niveau for de erhvervsrettede tilskud med en

2. Særlige emner på FFL04

større grad af ensartethed og konsistens på tværs af ministerområder og brancher.

Tabel 2.6. Reduktion af erhvervstilskud, 2004-2007				
Mio.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
§8. Økonomi- og Erhvervsministeriet				
Tilpasning af tilskud til hjemmeservice	129,1	149,4	149,4	149,4
Øvrige erhvervsrettede tilpasninger	37,7	5,0	7,0	12,0
§8 i alt	166,8	154,4	156,4	161,4
§16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet				
Tilpasning af indtægter vedr. sygesikring af søfarende	8,4	8,4	8,4	8,4
§17. Beskæftigelsesministeriet				
Erhvervsrettede tilpasninger	50,0	50,0	50,0	50,0
§19. Videnskabsministeriet				
Nedlæggelse af tilskud til centerkontrakter	48,8	40,4	40,4	40,4
§23. Miljøministeriet				
Nedlæggelse af tilskud til renere produkter mv.	66,1	76,8	83,5	83,5
§24. Fødevareministeriet				
Nedlæggelse af tilskud til vikarordninger	95,0	95,0	95,0	95,0
Nedlæggelse af tilskud til konsulentvirksomhed	24,2	29,8	29,8	29,8
Øvrige erhvervsrettede tilpasninger	132,8	127,2	127,2	127,2
§24 i alt	252,0	252,0	252,0	252,0
§28. Trafikministeriet				
Bortfald af tilskud til befordring af uge- og månedsblade	183,0	183,0	183,0	183,0
Samlet budgetforbedring	775,1	765,0	773,7	778,7

På forskningsområdet fremlægger regeringen handlingsplanen *Nye veje mellem forskning og erhverv*, der skal bidrage til at forbedre samspillet mellem erhvervene og forskningsinstitutionerne om udveksling af viden med henblik på at opnå øget beskæftigelse og velfærd, jf. tillige afsnit 2.1 ovenfor.

Særligt vedrørende nedlæggelsen af tilskud til renere produkter prioriteres i samarbejde med erhvervene 43,5 mio.kr. årligt til en forbedret miljørelateret tilbageførsel af erhvervenes CO₂-afgiftsbetaling.

Knap 120 mio.kr. årligt fra nedlæggelsen af tilskud til vikarordninger og konsulentvirksomhed på landbrugsområdet foreslås omprioriteret til en tilsvarende lempelse af jordskattebetalingen. Dermed får den enkelte landmand nu mulighed for selv at prioritere disse midler frit. Samtidig opnås en mere markedsbestemt efterspørgsel efter konsulent- og vikarydelser, og de administrative byrder reduceres.

2.8. Internationale udgifter

Danmarks internationale indsats skal være effektiv og løbende tilpasses den internationale udvikling, såsom udvidelsen af EU, skærpelsen af den internationale terrorisme og Kyoto-protokollen.

Det er afgørende for gennemslagskraften af den internationale indsats, at alle de udenrigspolitiske instrumenter sammentænkes, og at ressourcerne fokuseres på de højest prioriterede områder. Regeringen vil derfor målrette den internationale indsats på fire bærende temaer:

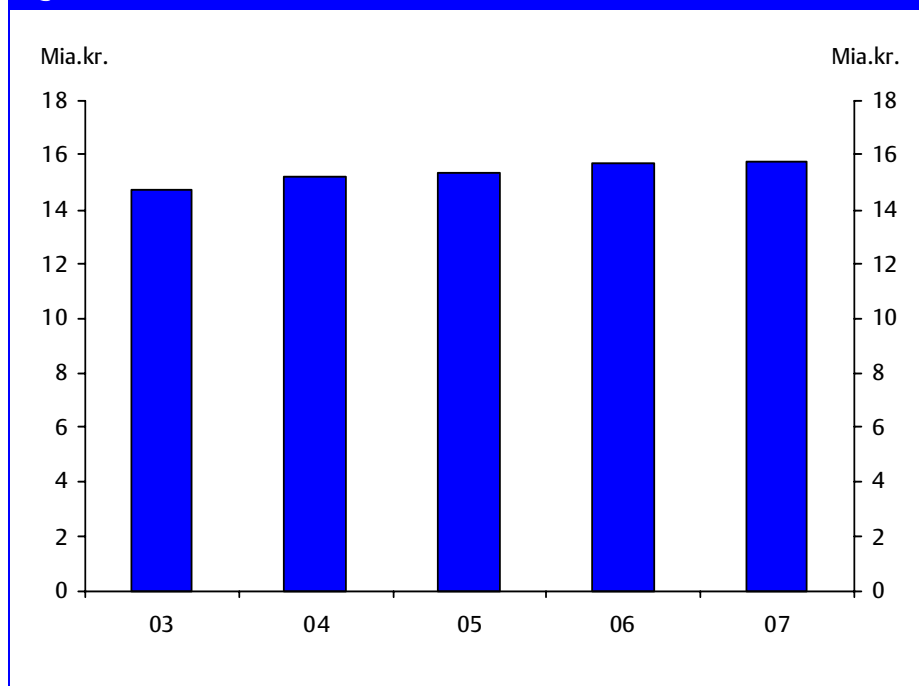
- Europæisk udvikling, miljø og demokrati, herunder nyt naboskabsinitiativ.
- International stabilitet, demokratisering, flygtninge og kampen mod terror.
- Social og økonomisk udvikling.
- Globalt miljø, herunder klimaindsatsen.

Danmarks samlede internationale indsats skønnes at udgøre ca. 15,2 mia.kr.¹ i 2004 stigende til ca. 15,7 mia.kr. i 2007, *jf. figur 2.2.*

¹ Hertil kommer udgifter forbundet med modtagelse og integration af flygtninge i Danmark, hvoraf en del ifølge OECD's DAC-regler opgøres som udviklingsbistand.

2. Særlige emner på FFL04

Figur 2.2. Danmarks samlede internationale indsats, 2004-PL



Note: For 2007 er foretaget en teknisk fremskrivning af EU's budget, idet der ikke eksisterer budgetrammer for EU efter 2006. For 2005-2007 er foretaget en teknisk fremskrivning af forsvarrets internationale udgifter.

Dermed er der tale om en stigning i udgifterne til den internationale indsats på ca. 500 mio.kr. målt i forhold til 2003. Stigningen skyldes især en forøgelse af Danmarks bidrag gennem EU til de nye central- og østeuropæiske EU-medlemslande.

Regeringen ønsker med finanslovsforslaget for 2004 i højere grad at sammentænke den samlede internationale indsats. Det indebærer:

- *Fokusering.* Der skal ske en løbende prioritering af de vigtigste områder for Danmark, og de udenrigspolitiske instrumenter skal fokuseres herpå. Det giver Danmark den største gennemslagskraft.
- *Arbejdsdeling.* Arbejdsdelingen mellem multilaterale og bilaterale indsatser skal løbende afvejes. En række opgaver løses bedst gennem EU, FN eller NATO, mens der på andre områder er behov for danske bilaterale indsatser.

- *Fleksibilitet og effektivisering.* Vanetænkning og kasseopdeling af indsatsen må ikke stå i vejen for fleksibel omprioritering af midlerne til de højest prioriterede formål. Det indebærer blandt andet, at den såkaldte MIFRESTA-ramme afvikles med finanslovsforslaget for 2004.

Med udvidelsen af EU bliver de nye medlemslande mod øst gradvist omfattet af EU's politikker. Det betyder, at støtten fra EU til de nye medlemslande i Central- og Østeuropa femdobles sammenlignet med bistanden til landene inden optagelsen

Den stigende støtte til de nye medlemslande medfører en betydelig forøgelse af den danske bistand til landene gennem EU. Samtidig indebærer udvidelsen, at den bilaterale danske støtte til landene ophører. Det danske bidrag til de nye medlemslande "flytter således med landene ind" i EU.

Samtidig er det vigtigt, at reform- og demokratiseringsprocessen i EU's nye naboer fortsættes og styrkes. Regeringen vil derfor afsætte 225 mio.kr. i 2004 og i alt godt 850 mio.kr. i hele perioden 2004-2007 til en ny, samlet indsats i forhold til EU's nye naboer, herunder især de Østersø-nære dele af Rusland og tilstødende ikke EU-medlemslande samt Balkan.

I publikationen *En verden i forandring* præsenterer regeringen sit bud på nye prioriteter i Danmarks udenrigspolitik, mens regeringen i publikationen *Danmarks internationale indsats – nye udfordringer i en verden i forandring* giver sit samlede bud på en ny sammenhængende international indsats til at understøtte disse udenrigspolitiske prioriteter, jf. www.fm.dk eller www.um.dk.

Bevillingerne til Danmarks miljø- og udviklingsbistand til udviklingslande fastlægges i 2004 på 11,4 mia.kr. svarende til niveauet i 2003, jf. *tabel 2.7*.

Tabel 2.7. Bevillinger til miljø- og udviklingsbistand til udviklingslande

Mio.kr. (2004-PL)	FL2003	FFL2004
Bilateral bistand	6.625	6.565
Multilateral bistand	4.140	4.215
Administration	665	650
Bevillinger til miljø- og udviklingsbistand til udviklingslande i alt	11.430	11.430

2. Særlige emner på FFL04

Finanslovsforslaget indeholder en række omprioriteringer af miljø- og udviklingsbistanden, hvor blandt andet indsatsen til fremme af demokrati, menneskerettigheder, uddannelse og sundhed styrkes. Der afsættes endvidere som noget nyt 100 mio.kr. i 2004 til klimaprojekter i udviklingslande.

Samtidig neddrøses bistanden til en række FN-organisationer (ILO, UNIDO o.a.), der ikke vurderes at have tilstrækkelig gennemslagskraft, ligesom bistanden til Egypten reduceres i lyset af manglende fremdrift i programmerne. Endvidere frigøres ca. 180 mio.kr. i perioden 2004-2007 gennem effektiviseringer af administrationen af udviklingsbistanden. Midlerne anvendes til nye bistandsprojekter i udviklingslandene.

Publikationen *En verden til forskel* indeholder regeringens samlede bud på nye prioriteter for dansk udviklingsbistand i perioden 2004-2008. Publikationen kan findes på www.um.dk.

2.9. Kommuneaftaler og bloktilskud

Regeringen indgik den 13. og 14. juni aftaler med henholdsvis KL og Amtsrådsforeningen om kommunernes og amternes økonomi for 2004. Endvidere forelå der den 17. juni et forhandlingsresultat med henholdsvis Københavns og Frederiksberg kommune vedrørende 2004. Aftalerne og forhandlingsresultaterne er offentliggjort i publikationen *Aftaler om den kommunale økonomi for 2004*, juni 2003, der er tilgængelig på www.fm.dk.

Realvækst i service i kommuner og amter

I aftalen med KL indgår en realvækst i kommunernes serviceudgifter på 875 mio.kr. i forhold til budgettet for 2003. Aftalen med Amtsrådsforeningen indebærer en real stigning i de amtslige nettodriftsudgifter på 1,35 mia.kr. i forhold til budgettet for 2003. Hertil kommer en forøgelse af de statslige puljemidler til meraktivitet på sygehusområdet på 150 mio.kr. svarende til en samlet realvækst i amterne på 1,5 mia.kr., *jf. tabel 2.8.*

Tabel 2.8. Aftalt realvækst i service i kommuner og amter, 2004

Mio.kr.	KL	ARF
Realvækst i alt, ekskl. forhøjelsen af de statslige sygehuspuljer	875	1.347
Heraf		
- Social, uddannelse mv.		400
- Merudgifter til medicintilskud		247
- Sundhed		700
- heraf sygehuse, generelt		500
- heraf primær sundhedssektor		200
Forøgelse af de statslige puljer til meraktivitet på sygehusene		150
Realvækst i alt, inkl. forhøjelsen af de statslige sygehuspuljer ¹⁾	875	1.497

1) Hertil kommer en beregningsteknisk forudsat realvækst i Københavns og Frederiksberg kommunes serviceudgifter på ca. 0,3 mia.kr.

Under ét indebærer aftalerne en realvækst i serviceudgifter mv. i kommuner og amter på ca. 2,7 mia.kr. svarende til en vækst i det samlede offentlige forbrug på 0,7 pct. i 2004.

Udviklingen i bloktilskuddet fra 2003 til 2004

For 2004 udgør bloktilskuddet – inklusive refusion og tilskud i tilknytning til grundtakstmodellen – 52,5 mia.kr. på FFL04. Målt i årets priser er det en stigning på 10,3 mia.kr. i forhold til bloktilskuddet for 2003 på FL03, jf. tabel 2.9.

Ændringen skyldes *for det første* at balancetilskuddet for 2004 er forøget med 3,6 mia.kr. til kommunerne og 2,4 mia.kr. til amterne i forhold til 2003. Den væsentligste årsag til stigningen i balancetilskuddet er indførelsen af beskæftigelsesfradraget pr. 1 januar 2004. Balancetilskuddet fastlægges i øvrigt således, at det samlede bloktilskud sikrer balance i økonomien for kommuner henholdsvis amter under ét, givet den aftalte vækstprocent og uændret gennemsnitlig beskatning.

For det andet er tilskuddene til kommunerne vedrørende budgetgarantien reguleret med 3,0 mia.kr. i forhold til 2003. Budgetgarantien sikrer, at ændringer i kommunernes udgifter til de konjunkturafhængige overførselsindkomster automatisk modsvares krone for krone af ændringer i bloktilskuddets størrelse. Budgetgarantien gælder for kommunerne under ét.

2. Særlige emner på FFL04

Tabel 2.9. Udviklingen i bloktilskuddet fra 2003 til 2004

Mia.kr. (årets priser)	2003 (FL03)	2004 (FFL04)	Ændring fra 2003 til 2004
Balancetilskud, kommuner	1,3	4,9	3,6
Balancetilskud, amter	0,0	2,4	2,4
Budgetgaranti	-1,6	1,4	3,0
Ændring i udgifts- og opgavefordeling (DUT)	-0,4	0,5	0,9
Medicingaranti	0,8	0,2	-0,6
Refusion og tilskud ifm. grundtakstmodellen	6,8	7,4	0,7
Øvrige	35,3	35,6	0,3
Bloktilskud i alt (inkl. grundtakst)	42,2	52,5	10,3

Note: Bloktilskuddet inkluderer refusion og tilskud til kommuner i tilknytning til grundtakstmodellen (§15.15.01 og §15.15.02). Denne definition giver et mere reelt billede af overførslerne til kommuner end rammesystemets definition, hvor bloktilskuddet alene udgøres af §16.9.

For det tredje er reguleringen af bloktilskuddet som følge af ændringer i udgifts- og opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner samt ændringer i den bindende statslige regulering af kommunernes og amternes virksomhed (Det Udvidede Totalbalanceprincip – DUT) forøget med 0,9 mia.kr. i forhold til 2003.

For det fjerde er bloktilskuddet reduceret med 0,6 mia.kr. i forhold til 2003 i medfør af medicingarantien. *For det femte* er bloktilskuddet reguleret med 0,7 mia.kr. som følge af en stigende profil på grundtakststudgifterne fra FL03 til FFL04.

Endelig reguleres bloktilskuddet med 0,3 mia.kr. i forhold til FL03 som følge af andre reguleringer, herunder udligning af kommuners udgifter til merværdiafgift, PL-regulering, videreførelse af overgangsordningen vedrørende grundtakstmodellen mv.

Anlæg og lån

Elevtallet i folkeskolen forventes at falde fra 2008. Det indgår derfor i aftalen med KL, at der er behov for en gradvis normalisering af anlægsaktiviteten på folkeskoleområdet i perioden frem til da. I aftalen indgår, at der i 2004 afsættes en ramme til lånedispensationer på 1,1 mia.kr. på folkeskoleområdet, hvorfra der kan ydes dispensationer op til 50 pct. af anlægsudgifterne. Samtidig forhøjes den ordinære lånepulje i 2004 ekstraordinært med 200 mio.kr., således at den udgør 400 mio.kr.

Regeringen og KL er enige om at søge at fremrykke det støttede byggeri i 2003 med henblik på at udjævne byggeaktiviteten i 2003 og 2004. Der gives således automatisk låneadgang på grundkapitalindskud til det støttede byggeri, som der gives tilsagn til i perioden fra 1. juni til 1. september 2003 og som påbegyndes i 2003. Regeringen vil endvidere søge tilslutning til at forlænge nedsættelsen af den kommunale grundkapital fra 14 pct. til 7 pct. til og med 2005.

I aftalen med Amtsrådsforeningen indgår, at låneadgangen til anlæg på sygehusområdet også i 2004 vil være forøget til 50 pct. for at fremme strukturtilpasninger.

Der afsættes endvidere en lånedispensationsramme for særligt vanskeligt stillede amter, herunder amter med likviditets-vanskeligheder.

Som led i en bolighandlingsplan for handicappede afsættes en årlig ramme til lånedispensationer på 100 mio.kr. til renovering og etablering af handicapboliger under serviceloven i amter og kommuner.

Endelig afsættes i lighed med 2003 en særlig låneramme på 100 mio.kr. med henblik på at fremme fagligt begrundede offentlig-private samarbejdsprojekter med effektiviseringsaspekter.

2.10. Den kommunale budgetgaranti

En række af kommunernes udgifter til indkomsterstøttede ydelser er omfattet af den såkaldte budgetgaranti. Budgetgarantien indebærer, at kommunerne under ét ikke holdes økonomisk ansvarlige for udsving i de samlede udgifter til de ydelser, som er omfattet af budgetgarantien. Hvis de omfattede kommunale udgifter stiger fra ét år til et andet, kompenseres kommunerne under ét fuldt ud for udgiftsstigningen via et højere bloktilskud og omvendt, hvis udgifterne falder.

Indretningen af budgetgarantien sikrer, at den enkelte kommune har en økonomisk tilskyndelse til at søge at begrænse udgifterne til overførselsindkomster, fordi budgetgarantien fordeles efter bloktilskudsnøglen. Budgetgarantien vedrører således det samlede udgiftsniveau for kommunerne under ét og ikke udgiftsniveauet i den enkelte kommune.

I aftalen med Kommunernes Landsforening om kommunernes økonomi for 2003 indgik, at der skulle ske en ændring af budgetgarantiordningen med virkning fra bloktilskudsaktstykket fra 2004.

2. Særlige emner på FFL04

Der er tillige sket en udvidelse af budgetgarantiens dækningsområde, idet ledighedsydelsen – til personer visiteret under fleksjob-ordningen – med virkning fra 2004 er blevet omfattet af budgetgarantien.

Den nye budgetgarantiordning indebærer blandt andet, at der ikke som hidtil afsættes beløb til foreløbige reguleringer i BO-årene på bloktilskudsaktstykket. Særligt som konsekvens heraf har der været behov for at ændre på ressortministeriernes budgettering af reserver vedrørende budgetgarantien i budgetoverslagsårene (BO-årene). Herudover har det betydning for budgetteringen af reserverne, at der som led i ændringen af budgetgarantien skal sikres en overgang mellem den nye og gamle opgørelsesmetode. Reserverne på de relevante ministerparagraffer er beregnet således, at de modsvarer de reguleringer, som givet de aktuelle skøn, ville skulle optages på bloktilskudsaktstykket, *jf. boks 2.1.*

Boks 2.1. Reguleringer under den ny budgetgarantiordning

Budgetgarantien indeholder grundlæggende tre typer af reguleringer:

1. *En foreløbig regulering*, som skal tage højde for den forventede udvikling i udgifterne til de budgetgaranterede udgifter mellem det pågældende år og året to år forud. På bloktilskudsaktstykket for 2004 indgår en foreløbig regulering svarende til den skønnede udgiftsudvikling 2002 til 2004.
2. *En permanent (op)regulering* af bloktilskuddet svarende til forskellen mellem udgiftsniveauet tre år og to år forud for det år, som aktstykket vedrører. På bloktilskudsaktstykket for 2004 er således indlagt en permanent opregulering af bloktilskuddet svarende til ændringen i udgiftsniveauet fra 2001 til 2002. Den permanente opregulering tilpasser bloktilskuddets niveau, så det svarer til udgangsåret for den foreløbige regulering.
3. *En efterregulering af udgiftsudviklingen* svarende til forskellen mellem de faktiske udgifter to år forud for det år, som aktstykket vedrører og det tidligere anvendte, skøn for udgifterne i samme år. Efterreguleringen samler op på de mer- eller mindreudgifter, som kommunerne har haft to år forud for det år, hvor afregningen med kommunerne skal ske.

På de ministerområder, hvor der afholdes budgetgaranterede udgifter, er der på FFL04 afsat reserver svarende til godt 2,3 mia.kr. i 2005 stigende til knap 3,1 mia.kr. i 2007, *jf. tabel 2.10.* Langt størsteparten af reserverne er afsat på Socialministeriets område. Reserverne på Socialministeriets område er begrundet i stigende kommunale udgifter til førtidspension især som følge af refusionsomlægningerne på området.

Tabel 2.10. Oversigt over budgetgarantireserver på ministerområder med budgetgaranterede udgifter

Mio.kr.	2005	2006	2007
§15 Socialministeriet	2.284,8	2.657,1	3.183,4
§17 Beskæftigelsesministeriet	-67,1	-211,4	-319,3
§18 Integrationsministeriet	91,0	106,6	191,0
§20 Undervisningsministeriet	11,1	11,1	11,1
I alt	2.319,8	2.563,4	3.066,2

Ændringen af budgetgarantiordningen indebærer skønsmæssigt, at reserverne på §§15, 17, 18 og 20 er forøget med gennemsnitligt 1,3 mia.kr. i hvert af BO-årene.

Som led i aftalen med Kommunernes Landsforening for 2004 sker der i 2003 en á conto midtvejsregulering af budgetgarantien for 2002-2003 på 700 mio.kr. Á conto midtvejsreguleringen vil blive modregnet i den endelige opgørelse af budgetgarantien for 2003 i juni 2004, som optages på bloktilskudsaktstykket for 2005. Der er på §16 Indenrigs- og Sundhedsministeriet optaget en særlig reserve herfor. Ved den endelige opgørelse af budgetgarantien for 2003 i juni 2004 vil der som led i overgangen til den nye ordning tillige blive korrigeret for reguleringer ydet under den tidligere ordning.

Appendiks

Forslag til statsligt forskningsbudget 2004 ("Forskningsens Finanslov")

Udviklingen i de forventede samlede statslige FoU-bevillinger

Forslaget til statsligt forskningsbudget 2004 giver en samlet oversigt over fordelingen af statslige forskningsbevillinger på forskellige formål.

På finanslovsforslaget for 2004 er afsat i alt 9,5 mia.kr. til forskning og udvikling (FoU) i 2004, jf. tabel 1.

Mio.kr. (2004-priser)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Drift og tilskud	9.361	9.460	9.297	9.156	8.991	8.908
Anlæg	60	59	91	15	20	20
Ministerfordelte bevillinger i alt ¹⁾	9.446	9.544	9.388	9.171	9.011	8.928
Nye initiativer på forskningsområdet ²⁾	-	-	91	103	103	78
Forskningsreserver	-	-	-	220	400	500
Finanslovsbevillinger i alt	9.446	9.544	9.479	9.494	9.514	9.506

1) I de ministerfordelte bevillinger *i alt* er for 2002 og 2003 endvidere inkluderet det oprindeligt skønnede offentlige provenutab på årligt 25 mio.kr. i hhv. 2002 og 2003, der knytter sig til ordningen vedr. skattefradrag på 150 pct. for forskning. Bevillingen til den Europæiske Rumorganisation ESA på i alt 278 mio.kr. i 2002 og 280 mio.kr. i 2005 antages at fordele sig med 93 mio.kr. i hvert af årene 2002-2007. Denne profil for ESA-bevillingen er ligeledes medtaget i de følgende tabeller.

2) Vedrører samspilshandlingsplan og forskningsprogram om velfærdsforskning.

Kilde: Statens forskningsbudgetsystem, august 2003. Tallene er baseret på ministeriernes indberetning til forslaget til statsligt forskningsbudget.

De *ministerfordelte bevillinger* til forskning og udvikling skønnes i forslaget til statsligt forskningsbudget til 9,4 mia.kr. i 2004.² Der kan samtidig registreres en stigning i forskningsbudgettet på 0,1 mia.kr. fra 2002 til 2003.

I de ministerfordelte bevillinger er inkluderet de nye midler under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling på i alt 3,1 mia.kr. for perioden 2004-2007.

² Det kan ikke udelukkes, at der for enkelte områder vil kunne forekomme mindre tekniske ændringer.

Med udgangspunkt i et ønske om at sikre stabilitet i de statslige forskningsbevillinger har regeringen afsat ekstra 1,0 mia.kr. til forskning og innovation i perioden 2004-2007, herunder en *ny reserve* på i alt 0,6 mia.kr. samt 0,4 mia.kr. til *nye initiativer* på forskningsområdet, udover den allerede afsatte forskningsreserve på 0,5 mia.kr. Opfyldningen indebærer et reelt løft i de samlede forskningsbevillinger på 0,1 mia.kr. i 2004, således at niveauet på 9,5 mia.kr. i 2003 fastholdes.

I lyset af, at en del FoU-bevillinger har programkarakter og derfor fordeler sig ujævnt over årene, vil det ikke være hensigtsmæssigt at sigte efter et fast beløb for at sikre stabilitet i forskningsbudgettet. Det vil derfor være nødvendigt at operere med et gennemsnitligt niveau, hvor mindre udsving i forskningsbevillingerne i de enkelte år forekommer.

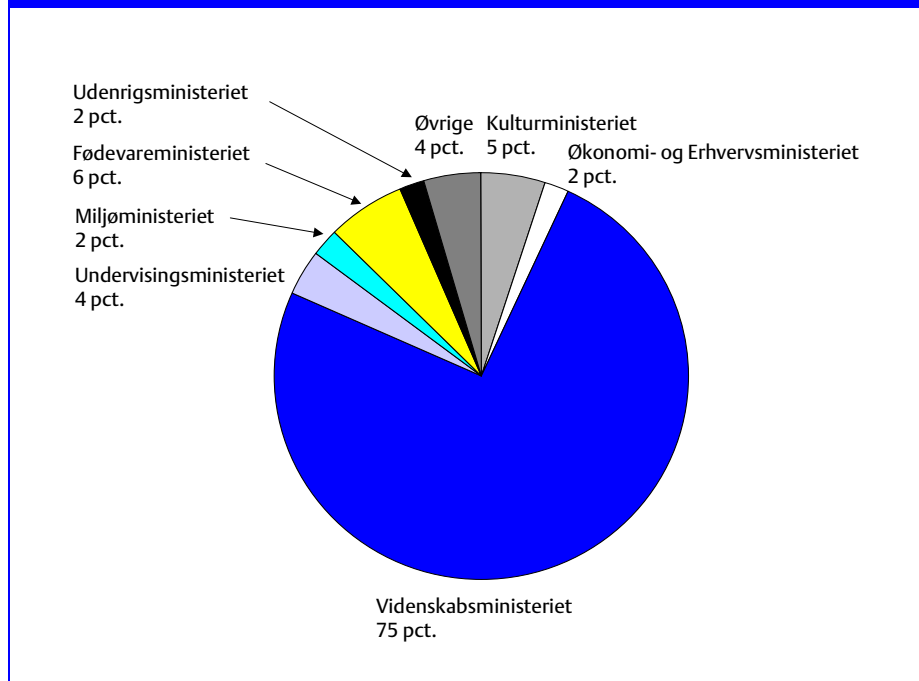
Nedenfor gennemgås alene de forventede ministerfordelte drifts- og tilskudsbevillinger til forskning og udvikling, herunder udviklingen på ministerområder samt fordelingen på forskningsformål. Der tages ikke højde for de ekstra 1,1 mia.kr., herunder den eksisterende og den nye forskningsreserve på hhv. 0,5 og 0,6 mia.kr., som er afsat til forskning og innovation i perioden 2004-2007.

Udviklingen i de forventede ministerfordelte FoU-bevillinger

I 2004 forventes Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling at stå for 75 pct. af de samlede statslige drifts- og tilskudsbevillinger til FoU svarende til godt 7 mia.kr. Herefter følger bl.a. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Kulturministeriet med hhv. 6 og 5 pct. svarende til ca. 575 og 470 mio.kr., *jf. figur 1 og tabel 2.*

2. Særlige emner på FFL04

Figur 1. Forventede statslige drifts- og tilskudsbevillinger til FoU fordelt på ministerområder 2004



Note: De nye initiativer på forskningsområdet vedrørende samspilshandlingsplanen og forskningsprogrammet om velfærdsforskning er inkluderet under hhv. Videnskabsministeriet og Socialministeriet.

Kilde: Statens forskningsbudgetsystem, august 2003. Tallene er baseret på ministeriernes indberetning til forslaget til statsligt forskningsbudget.

Tabel 2. Forventede statslige drifts- og tilskudsbevillinger til FoU fordelt på ministerområder, 2002-07

Mio.kr. (2004-priser)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Udenrigsministeriet	305	195	172	172	172	172
Finansministeriet	5	5	5	5	5	5
Økonomi- og Erhvervsministeriet	121	174	189	134	124	123
Forsvarsministeriet	70	71	70	65	65	65
Socialministeriet	93	107	104	74	66	65
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	57	49	53	51	50	49
Beskæftigelsesministeriet	177	162	115	109	102	85
Integrationsministeriet	18	17	5	4	4	2
Videnskabsministeriet	6.487	6.869	7.014	7.090	6.982	6.937
Undervisningsministeriet	403	361	327	298	299	269
Kulturministeriet	488	455	466	454	442	440
Miljøministeriet	353	273	225	205	197	190
Fødevarerministeriet	700	643	573	538	531	527
Trafikministeriet	84	81	70	60	57	57
I alt ¹⁾	9.361	9.460	9.388	9.259	9.094	8.986

1) Afvigelser i forhold til opgørelsen af drift og tilskud i tabel 1 skyldes, at de nye initiativer på forskningsområdet vedrørende samspilshandlingsplanen og forskningsprogrammet om velfærdsforskning er inkluderet under hhv. Videnskabsministeriet og Socialministeriet.

Kilde: Statens forskningsbudgetsystem, august 2003. Tallene er baseret på ministeriernes indberetning til forslaget til statsligt forskningsbudget.

Variationen i de enkelte ministeriers FoU-bevillinger i perioden 2002 til 2007 kan forklares ved nye eller opprioriterede forskningsaktiviteter samt ved reduktion eller afvikling af andre forskningsaktiviteter. Der er således forskellige årsager til de registrerede udsving, *jf. boks 1*.

2. Særlige emner på FFL04

Boks 1. Eksempler på ændringer i de forventede ministerfordelte drifts- og tilskudsbevillinger til FoU fra 2003-2004

Udenrigsministeriet forventes fra 2003 til 2004 at opleve et fald i drifts- og tilskudsbevillingerne til FoU på 23 mio.kr. svarende til 12 pct. Ændringen kan bl.a. forklares ved, at

- bevillingen til befolknings- og sundhedsprogrammer vedrørende HIV/AIDS reduceres med 14 mio.kr.
- en teknisk ændring i forskningsbudgettet, så Forsvarsministeriets overførsel til Center for Internationale Studier og menneskerettigheder på 9 mio.kr. i 2004 til forskning og udvikling nu opføres under Forsvarsministeriets område.

På *Økonomi- og Erhvervsministeriets* område kan der fra 2003 til 2004 registreres en stigning i de forventede FoU-bevillinger på 15 mio.kr. svarende til 9 pct. Ændringen skyldes bl.a.

- en øget bevilling på ca. 25 mio.kr. til udbygning af dansk energiforskning og –udvikling, jf. den politiske aftale af 9. maj 2003 om fremtidens energimarked.
- en teknisk reduktion af bevillingen til den danske deltagelse i Joint Strike Fighter-projektet med 7 mio.kr. grundet ændret dollarkurs.
- en reduktion af bevillingen til byggeforskning på ca. 6 mio.kr. som følge af udløbet af den midlertidige forsøgsordning med udvikling af nye boligtyper til særligt udsatte grupper.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets drifts- og tilskudsbevillinger til FoU forventes fra 2003 til 2004 at stige med 9 pct., hvilket bl.a. kan forklares ved, at bevillingen til forskning og forebyggelse af smitsomme sygdomme ved Statens Seruminstitut øges med 5 mio.kr.

Det forventede bevillingsfald på *Beskæftigelsesministeriets* område fra 2003 til 2004 på ca. 47 mio.kr. svarende til 29 pct. skyldes bl.a., at bevillingerne til forskning og udvikling vedrørende arbejdsmiljø reduceres med 47 mio.kr.

Integrationsministeriets forventede bevillingsfald på 12 mio.kr. svarende til 70 pct. skyldes primært udfasning af en række satspuljefinansierede forskningsinitiativer.

På Videnskabsministeriets område forventes et bevillingsløft fra 2003 til 2004 på 145 mio.kr. svarende til 2 pct., hvilket bl.a. skyldes, at

- bevillinger på ca. 55 mio.kr. fra sektorforskningsinstitutioner under Fødevarerministeriet og Miljøministeriet i forbindelse med reformen af sektorforskningen, jf. regeringsgrundlaget, er flyttet til Videnskabsministeriet.
- det i forbindelse med finanslov 2003 blev aftalt, at bevillingerne til forskningsrådernes særlige fondsfunktion fra 2003 til 2004 skulle forøges med ca. 85 mio.kr., og at bevillingen til den frie fondsfunktion skulle forøges med ca. 80 mio.kr.
- en bevilling på 49 mio.kr. til centerkontrakter bortfalder som led i regeringens generelle reduktion af erhvervstilskud.
- bevillinger til Erhvervsinnovatører, medfinansiering af innovationsmiljøer og Jysk-Fynsk IT-korridor planmæssigt reduceres med i alt ca. 35 mio.kr. fra 2003 til 2004.
- der i perioden 2004-2007 afsættes 275 mio.kr., heraf 66 mio.kr. i 2004, til gennemførelse af samspilshandlingsplanen "Nye veje mellem forskning og erhverv".

Boks 1. Eksempler på ændringer i de forventede ministerfordelte drifts- og tilskudsbevillinger til FoU fra 2003-2004

Undervisningsministeriets forventende bevillingsfald på 34 mio.kr. skyldes bl.a.

- en reduktion af bevillingen til forsøgs- og udviklingsarbejde mv. i forbindelse med grundskolen på 92 mio.kr., herunder udløb af programmet "IT, medier og folkeskolen".
- en reduktion af bevillingen til forsøgs- og udviklingsarbejde i forbindelse med erhvervsrettede ungdomsuddannelser på 35 mio.kr.
- en øget bevilling til forsøgs- og udviklingsarbejde i forbindelse med videregående uddannelser på 43 mio.kr.
- en øget bevilling til forsøgs- og tilskud til folkeoplysning samt voksen-, efter-, og videreuddannelse på 47 mio.kr.

På *Miljøministeriets* område forventes fra 2003 til 2004 et bevillingsfald på 48 mio.kr. svarende til 18 pct., hvilket bl.a. kan forklares ved

- at FoU-bevillingen på ca. 45 mio.kr. vedrørende Forskningscenteret for Skov & Landskab overflyttes til Videnskabsministeriet som led i sektorforskningsreformen, jf. regeringsgrundlaget.
- en reduktion af bevillingen til geologisk forskning på ca. 11 mio.kr.
- en øget bevilling til forskning og udvikling vedrørende miljøbeskyttelse på 6 mio.kr.
- en øget FoU-bevilling vedrørende miljøundersøgelser på 6 mio.kr.

Fødevarerministeriet forventes at opleve et fald i bevillingerne fra 2003 til 2004 på 11 pct. svarende til 70 mio.kr. Ændringen skyldes bl.a.

- at FoU-bevillingen på ca. 10 mio.kr. vedrørende Fødevarerøkonomisk Institut overflyttes til Videnskabsministeriet som led i sektorforskningsreformen, jf. regeringsgrundlaget.
- en reduktion af FoU-bevillingen til husdyrforhold og levnedsmidler på 42 mio.kr.
- en reduktion i bevillingerne til innovation, forskning og udvikling mv. i fødevarer-, jordbrugs- og fiskerisektoren på 29 mio.kr.

Trafikministeriets forventede drifts- og tilskudsbevillinger til forskning og udvikling er fra 2003 til 2004 faldet med 9 mio.kr. svarende til 14 pct., hvilket bl.a. kan forklares ved en reduktion af Banestyrelsens FoU-bevilling på 8 mio.kr.

Forventede ministerfordelte FoU-bevillinger fordelt på forskningsformål

I 2004 forventes forskningsformålet *Almen videnskabelig udvikling* at stå for ca. 70 pct. af de samlede drifts- og tilskudsbevillinger til FoU.

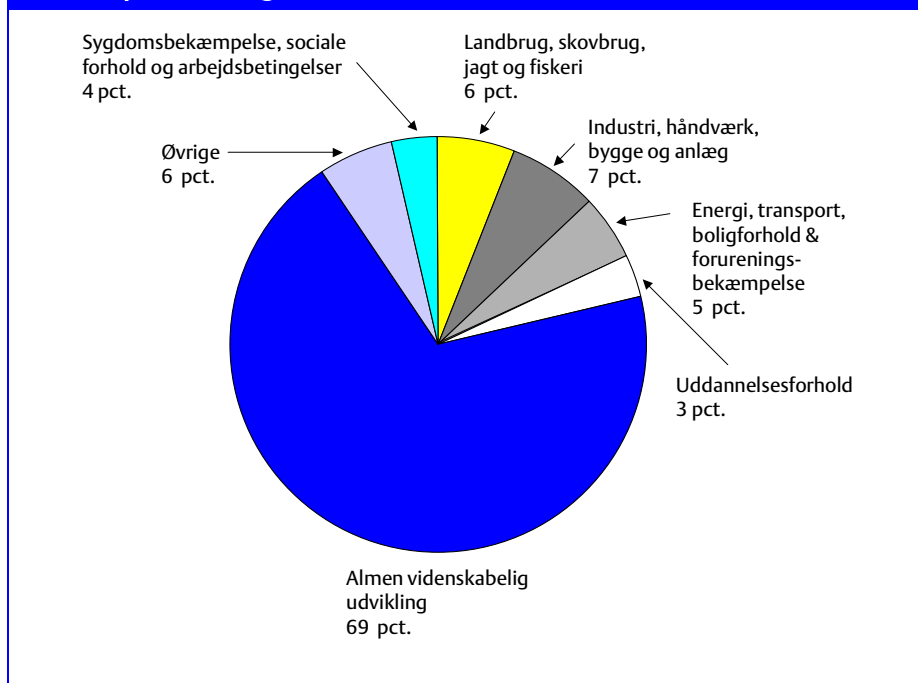
Denne kategori består hovedsageligt af bevillinger til universitetsforskning enten som direkte bevillinger eller via forskningsrådene. Da universiteternes budgetter først foreligger efter finanslovens vedtagelse, er det imidlertid vanskeligt at foretage en yderligere opsplitning af bevillingerne på hovedområder.³

³ De seks hovedområder er naturvidenskab, teknisk videnskab, sundhedsvidenskab, jordbrugs- og veterinærvidenskab, samfundsvidenskab og humanistisk videnskab.

2. Særlige emner på FFL04

Herefter følger *Industri, håndværk, bygge og anlæg* med ca. 7 pct. samt Landbrug, skovbrug, jagt og fiskeri med ca. 6 pct., jf. figur 2.

Figur 2. Forventede statslige drifts- og tilskudsbevillinger til FoU fordelt på forskningsformål 2004



Note: De nye initiativer på forskningsområdet, jf. tabel 1, er inkluderet. Bevillingen til samspilshandlingsplanen er omfattet af *almen videnskabelig udvikling*, da en præcis opdeling på forskningsformål ikke er mulig. Bevillingen til forskningsprogrammet om velfærdsforskning er opført under hhv. forskningsformålet *Sociale forhold*.

Kilde: Statens forskningsbudgetsystem 2004. Tallene er baseret på ministeriernes indberetning til forslaget til statsligt forskningsbudget.

Af forslaget til statsligt forskningsbudget fremgår, at der i 2004 finder en fortsat styrkelse af den almene videnskabelige udvikling sted, idet de statslige drifts- og tilskudsbevillinger hertil fra 2003 til 2004 forventes at stige med knap 202 mio.kr. til 6,5 mia.kr., jf. tabel 3.

Tabel 3. Forventede statslige drifts- og tilskudsbevillinger til FoU fordelt på forskningsformål, 2002-07

Mio. kr. (2004-priser)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Landbrug, skovbrug, jagt og fiskeri	710	658	582	574	571	540
Industri, håndværk, bygge og anlæg	722	735	641	574	412	411
Produktion og fordelingsenergi ¹⁾	120	108	181	181	137	136
Transport og telekommunikation	73	65	57	48	45	45
Boligforhold og fysisk planlægning	46	53	39	37	37	36
Forureningsbekæmpelse og naturbeskyttelse	245	197	201	188	184	177
Sygdomsbekæmpelse og -forebyggelse	167	142	150	121	104	104
Sociale forhold ²⁾	89	101	89	62	54	52
Kultur, massemedier og fritid	152	113	96	91	85	84
Uddannelsesforhold ³⁾	421	369	308	279	274	269
Arbejdsbetingelser ⁴⁾	102	149	100	94	87	70
Økonomisk planlægning og forvaltning	118	55	49	49	44	44
Udforskning og udnyttelse af jorden	107	82	73	65	63	62
Almen videnskabelig udvikling	5.994	6.289	6.491	6.624	6.728	6.687
Rumforskning	223	213	208	207	207	207
Forsvar	73	132	124	65	65	65
I alt	9.361	9.460	9.388	9.259	9.094	8.986

Note: De nye initiativer på forskningsområdet, jf. tabel 1, er inkluderet. Bevillingen til samspilshandlingsplanen er omfattet af *almen videnskabelig udvikling*, da en præcis opdeling på forskningsformål ikke er mulig. Bevillingen til forskningsprogrammet om velfærdsforskning er opført under hhv. forskningsformålet *Sociale forhold*.

- 1) Stigningen kan bl.a. forklares ved, at der under det nyoprettede Strategiske Forskningsråd for 2004 og 2005 er afsat en særskilt bevilling på 45 mio.kr. til dette forskningsformål.
- 2) Bevillingsfaldet skal bl.a. ses i lyset af, at der som led i udmøntningen af satsreguleringspuljen for 2002 var afsat 20 mio.kr. i 2003 til bedre kvalitet i den sociale indsats gennem målrettet metodeudvikling og formidling.
- 3) Bevillingsfaldet kan bl.a. forklares ved, at puljen til *IT, medier og folkeskolen* på ca. 104 mio.kr. i 2003 udløber i 2004.
- 4) Bevillingsfaldet kan bl.a. forklares ved, at det afsatte beløb til Arbejds miljøforskningsfonden reduceres med ca. 29 mio.kr. fra 2003 til 2004 som led i satspuljeaftalen for 2003.

Kilde: Statens forskningsbudgetsystem, august 2003. Tallene er baseret på ministeriernes indberetning til forslaget til statsligt forskningsbudget.

Udviklingen fra 2003 til 2004 i FoU-bevillingerne fordelt på forskningsformål afspejler den af regeringen gennemførte forskningspolitik, hvor særligt midler til den fri forskning – dvs. til almen videnskabelig udvikling

2. Særlige emner på FFL04

– er blevet opprioriteret. Det skal dog bemærkes, at en stor del af de afsatte midler under *Almen videnskabelig udvikling* efter udmøntning vil fordele sig ud på andre forskningsformål.

Opgørelsesmetode

Formålet med forslaget til statsligt forskningsbudget er at tilvejebringe et overblik over de statslige midler, der afsættes på finanslovsforslaget til forskning og udviklingsarbejde.

Hidtil har opgaven med at opgøre de statslige FoU-bevillinger været placeret i Analyseinstitut for Forskning, som har opgjort de statslige forskningsbevillinger i både finanslovsforslaget (skønsmæssigt) og i den vedtagne finanslov. Der har imidlertid vist sig et behov for at få skabt en mere direkte kobling til den gængse finanslovsproces med henblik på at sikre et konsolideret datagrundlag. Finansministeriet har i den forbindelse overtaget ansvaret for selve dataindsamlingen.

Ministeriernes indberetning til forslag til statsligt forskningsbudget baserer sig i vidt omfang på de af Analyseinstitut for Forskning anvendte definitioner og afgrænsninger af forskning og udvikling.⁴ Vurderingen af forskningsindholdet på den enkelte finanslovskonto og fordelingen på forskningsformål er fortsat forbundet med en række skøn fra den centrale bevillingshavers side, dvs. de enkelte ressortministerier.

I tilknytning hertil er foretaget en række justeringer i den anvendte opgørelsesmetode, *jf. boks 2*.

⁴ Herunder OECD's definition af forskning og udvikling samt Nordforsks 16-punkts klassifikation vedrørende forskningsformål. Sidstnævnte benyttes i den danske forskningsstatistik som grundlag for indberetninger til OECD, EU og i nordisk regi.

Boks 2. Ændringer i opgørelsesmetoden

For det første har de enkelte ressortministerier i modsætning til tidligere år selv forestået indberetningen til forslaget til statsligt forskningsbudget på baggrund af finanslovsforslaget for 2004. Analyseinstitut for Forsknings opgørelse var alene baseret på det foregående års indberetninger om konti med forskningsindhold og samme års finanslovsforslag.¹⁾ Det betyder bl.a., at universiteternes forskningsbevillinger nu vil være anslået ud fra en central budgetteringsmodel.

For det andet er i det seneste forskningsbudget inkluderet oplysninger vedrørende universiteternes bevillinger til kapitalformål i forbindelse med FoU-arbejde. Til gengæld medregnes ikke længere anlægsbevillinger for områder underlagt SEA-ordningen. Formålet har været at minimere de udsving i forskningsbudgettet, der skyldes at anlægsbevillingerne varierer betragteligt fra år til år.

For det tredje er forbrug af videreført opsparring samt indtægtsdækket og tilskudsfinansieret virksomhed ikke inddraget i den seneste opgørelse. Dette med henblik på at undgå dobbelttælling i forskningsbudgettet.

For det fjerde gælder for bevillinger med tilsagnsgivning, at FoU-udgifterne er tilsagnsbevillinger og *ikke* de forventede udbetalinger.

Endelig er det forventede provenutab fra 150 pct. fradragsordningen for forskning medregnet som en statslig udgift i forskningsbudgettet.

- 1) Fra det offentlige forskningsbudget fra året før anvendtes opgørelsen over, hvilke konti der omfattede forskning og udviklingsarbejde samt den procent for, hvor stor en del af kontoen der vedrørte FoU-formål. Disse procentandele lå til grund for beregning af FoU-aktiviteten. Desuden vurderedes Finanslovens nye konti i udvalgte hovedgrupper med henblik på at identificere nye konti med forskningsindhold. For de derved identificerede konti estimeredes en forskningsandel samt eventuelt en formålskode. Summen af de to kilder dannede det foreløbige forskningsbudget, jf. *Analyse af forskelle mellem Foreløbigt Forskningsbudget 2002 og Offentligt Forskningsbudget 2002. Analyseinstitut for Forskning 2002.*

I forbindelse med disse mindre ændringer i opgørelsesmetoden er de statslige forskningsbevillinger på FL2002 og FL2003 ligeledes blevet revideret med henblik på at skabe et konsistent talgrundlag fra og med 2002. Den reviderede opgørelse viser, at regeringens oprindelige målsætning på FL2003 om i perioden 2003-2004 at fastholde forskningsudgifterne på niveauet for 2002, som efter den daværende opgørelsesmetode kunne opgøres til 9,4 mia.kr. i 2003-priser, efter den nye opgørelsesmetode vil blive opgjort til 9,2 mia.kr. i 2003-priser.

Det er vurderingen, at ændringerne har forbedret den eksisterende opgørelsesmetode og bidraget til at øge kvaliteten af forskningsbudgettet i forhold til tidligere år.

3 Statens finanser

- *På finanslovforslaget for 2004 budgetteres med et DAU-overskud på 5,3 mia.kr. DAU-overskuddet i 2003 skønnes til 5,5 mia.kr.*
- *Korrigeret for engangsforhold reduceres DAU-overskuddet fra 2003 til 2004, idet der er et negativt bidrag fra engangsforholdene i 2003.*
- *Statens udgifter på FFL04 er budgetteret til 444,8 mia.kr. Målt i 2004-priser vokser de statslige udgifter med knap 6½ mia.kr. fra FL03 til FFL04, hvilket kan henføres til, at kommunerne kompenseres via bloktilskuddet for indførelsen af beskæftigelsesfradraget.*
- *Statens indtægter er budgetteret til 450,1 mia.kr. på finanslovforslaget for 2004 målt i årets priser. Det er en stigning på 15,9 mia.kr. i forhold til 2003.*

3. Statens finanser

3.1. Oversigt over statens finanser

Finanslovforslaget for 2004 indebærer et overskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget – den såkaldte DAU-saldo – på 5,3 mia.kr. eller 0,4 pct. af BNP, *jf. tabel 3.1.*

Mia.kr., årets priser	2003		Ændr.	2004
	Maj	Aug.		FFL04
Indtægter	433,0	434,2	1,2	450,1
Udgifter	427,5	428,8	1,3	444,8
DAU-saldo	5,5	5,5	0,0	5,3
DAU-saldo (pct. af BNP)	0,4	0,4	0,0	0,4

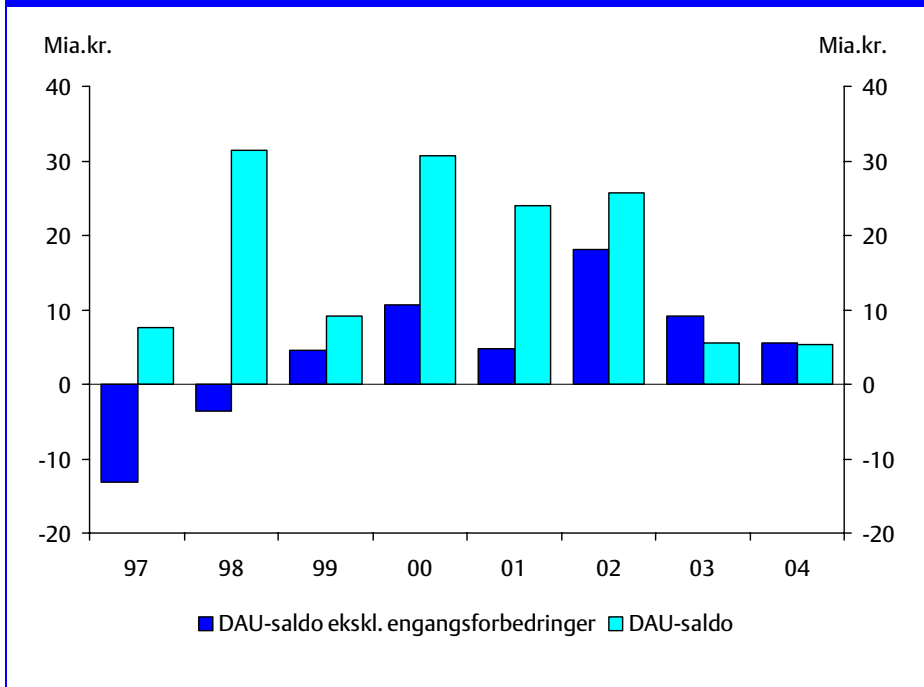
I 2003 skønnes et DAU-overskud på 5,5 mia.kr. eller 0,4 pct. af BNP. DAU-overskuddene i 2003 og 2004 er således på omtrent samme niveau. Dette er på trods af en forventning om et højere provenu fra pensionsafkastskatten i 2004 end i 2003.

Skønnet for DAU-saldoen i 2003 er uændret i forhold til maj. Dette dækker over forventede højere indtægter på 1,2 mia.kr primært som følge af en opjustering af provenuskønnet for pensionsafkastskatten og forventede højere udgifter, hovedsageligt til A-dagpenge, på 1,3 mia.kr.

Engangsforhold påvirker DAU-saldoen i varierende omfang fra år til år. Det store overskud i 1998 var således foranlediget af salget af statens aktier i TeleDanmark. Tilsvarende kan de betydelige DAU-overskud i 2000 og 2001 henføres til successive stramninger af kredittiden for momsindbetalinger, *jf. figur 3.1.*

I 2004 er engangsforholdene omtrent nul, mens de i 2003 er negative, især som følge af det forventede lave provenu fra pensionsafkastskatten, *jf. ovenfor.* Korrigeret for engangsforhold reduceres DAU-overskuddet fra 2003 til 2004, hvilket blandt andet skal ses i lyset af aftalen om skattenedsættelser, der indføres fra 1. januar 2004.

Figur 3.1. DAU-saldo med og uden engangsforhold mv., 1997-2004



3.2. Statens udgifter

Statens udgifter er budgetteret til 444,8 mia.kr. på finanslovsforslaget for 2004.

De statslige udgifter skønnes således at stige med 5,7 mia.kr. fra augustskønnet for 2003 til FFL04, når udgifterne opgøres i 2004-prisniveau. I forhold til finansloven for 2003 stiger de statslige udgifter på FFL04 med knap 6½ mia.kr., jf. tabel 3.2.

De *ministerfordelte udgifter* stiger med 7,3 mia.kr. fra augustskønnet for 2003 til FFL04. I forhold til FL03 er der på FFL04 en stigning på 10,0 mia.kr. i de ministerfordelte udgifter. Stigningen skyldes blandt andet kompensationen til kommunerne for indførelsen af beskæftigelsesfradraget pr. 1. januar 2004, som er en del af aftalen om skattenedsættelser, jf. afsnittet nedenfor om de ministerfordelte udgifter på FFL04.

3. Statens finanser

Tabel 3.2. De statslige udgifter, 2003-2004

Mia.kr. (2004-PL)	2003		2004		Ændr. FL03- FFL04	Ændr. Aug.- FFL04
	FL03	Aug.	FFL04			
Ministerfordelte udgifter ¹⁾	368,0	370,7	378,0	10,0	7,3	
Rente af statsgæld mv.	43,0	41,4	38,7	-4,3	-2,7	
EU-bidrag	14,9	14,4	15,4	0,5	1,0	
Børnefamilieydelse	12,6	12,5	12,7	0,1	0,1	
I alt	438,4	439,1	444,8	6,3	5,7	

Note: Statens udgifter i 2003 er opregnet til 2004-priser med de generelle pris- og lønstigninger på 2,4 pct. Opregningen gælder de samlede udgifter – herunder også renteudgifter.

1) Statens drifts-, overførsels- og anlægsudgifter.

Udgifterne til renter af statsgæld mv. falder med 2,7 mia.kr. fra augustskønnet for 2003 til FFL04, mens der budgetteres med en mindre stigning i udgifterne til børnefamilieydelse på 0,1 mia.kr. samt en stigning i det danske EU-bidrag på 1,0 mia.kr. målt i 2004-priser.

Statens udgifter i 2003

Augustskønnet for de statslige udgifter i 2003 indebærer en stigning på 1,3 mia.kr. i forhold til majskønnet. Statens udgifter skønnes således at blive 428,8 mia.kr. i 2003 målt i årets priser, *jf. tabel 3.3.*

Stigningen på 1,3 mia.kr. i forhold til majskønnet skyldes primært merudgifter til A-dagpenge og kontanthjælp som følge af en opjustering af skønnet for ledigheden i 2003. Hertil kommer skønnede merudgifter i forbindelse med fremrykkede bolig- og trafikinvesteringer.

Tabel 3.3. De statslige udgifter, 2003

Mia.kr. (2003-PL)	FL03	Maj- skøn	August- skøn	Ændring FL-aug.	Ændring maj-aug.
Ministerfordelte udgifter ¹⁾	359,3	360,8	362,0	2,7	1,2
Renter af statsgæld mv.	42,0	40,3	40,4	-1,5	0,1
EU-bidrag	14,5	14,1	14,1	-0,4	0,0
Børnefamilieydelsen	12,3	12,3	12,3	-0,1	-0,1
I alt	428,1	427,5	428,8	0,7	1,3

1) Drifts-, overførsels- og anlægsudgifter for staten.

Sammenlignet med FL03 indebærer augustskønnet en opjustering af statens udgifter i 2003 på 0,7 mia.kr. Stigningen skyldes en opjustering af de ministerfordelte udgifter på 2,7 mia.kr. I modsat retning trækker en nedjustering af skønnet for renter af statsgæld på 1,5 mia.kr, en nedjustering af EU-bidraget på 0,4 mia.kr. og endelig en nedjustering af de skønnede udgifter til børnefamilieydelse på 0,1 mia.kr.

Udviklingen i de ministerfordelte udgifter i 2003 afspejler fortrinsvis ændrede skøn vedrørende konjunkturbetingede forhold¹. De konjunkturbetingede udgifter (A-dagpenge mv.) skønnes således 2,2 mia.kr. højere end budgetteret på FL03. Dertil kommer nettomerudgifter på knap ½ mia.kr. blandt andet i forbindelse med fremrykkede bolig- og trafikinvesteringer.

De ministerfordelte udgifter på FFL04

Hovedændringerne i de ministerfordelte udgifter fra FL03 til FFL04 opdelt på drifts-, overførsels- og anlægsudgifter fremgår af *tabel 3.4*.

Tabel 3.4. De ministerfordelte udgifter fra FL03 til FFL04			
Mia.kr. (2004-PL)	FL03	FFL04	Ændring FL03-FFL04
Driftsrammen	89,0	88,4	-0,6
Overførselsrammen	274,3	284,7	10,4
Anlægsbudgettet	4,7	4,9	0,2
Ministerfordelte udgifter i alt	368,0	378,0	10,0

Udgifterne på driftsrammen falder med 0,6 mia.kr. fra FL03 til FFL04. Faldet er sammensat af en række forskellige og modsatrettede ændringer på ministerområderne, herunder bevægelser som følge af tidligere års beslutninger vedr. flerårsaftaler, effektiviseringer og engangsforhold mv.²

Udgifterne på overførselsrammen stiger med godt 10 mia.kr. fra FL03 til FFL04, hvilket primært kan henføres til en vækst i bloktilskuddet, herunder som følge af at kommunerne kompenseres for provenutabet ved indfø-

¹ *Budgetoversigt*, maj 2003 indeholder en uddybende gennemgang af udviklingen i de ministerfordelte udgifter siden FL03, jf. tillige www.fm.dk. Eneste ændringer siden maj er, at skønnet for merudgifter til A-dagepenge mv. er opjusteret med 0,9 mia.kr., og at der er fremrykket bolig- og trafikinvesteringer for skønsmæssigt 0,3 mia.kr.

² Drifts-, overførsels- og anlægsudgifterne på FL03 er i tabel 3.4 tilpasset den ændrede rammeplacering, der er gennemført i forbindelse med udarbejdelsen af FFL04 blandt andet med henblik på en tættere sammenhæng mellem udgiftstal og realøkonomiske størrelser på nationalregnskabsform.

3. Statens finanser

relsen af beskæftigelsesfradraget fra 1. januar 2004, *jf. afsnit 2.9.*³ Hertil kommer blandt andet stigende udgifter til overførselsindkomster, herunder efterløn.

Udgifterne på anlægsbudgettet stiger med 0,2 mia.kr. fra FL03 til FFL04, hvilket bl.a. kan henføres til, at der er indbudgetteret en anlægsreserve på 500 mio.kr. til udmøntning i forbindelse med finanslovforhandlingerne.

Udviklingen i de ministerfordelte udgifter i perioden fra 2004 til 2007 er nøjere beskrevet i *kapitel 5*.

3.3. Statens indtægter

I 2003 ventes statens samlede indtægter at udgøre 434,2 mia.kr. Det er en opjustering på 1,2 mia.kr. i forhold til skønnet fra maj, *jf. tabel 3.5*.

Tabel 3.5. Statens indtægter, 2003 og 2004

Mia.kr., årets priser	2003			2004	
	Maj	Aug.	Ændr.	FFL04	Ændr. 2003-2004
Persoonskat til staten, netto	78,5	76,1	-2,4	73,7	-2,5
Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag	80,9	80,4	-0,5	83,3	2,9
Erhvervsskatter til staten, netto	34,0	34,2	0,2	36,1	1,9
Moms	135,8	135,0	-0,8	141,2	6,2
Registreringsafgift	14,1	13,7	-0,4	14,6	0,9
Benzin, vægt- og ansvarsafgift mv.	22,5	22,4	-0,2	22,5	0,2
Energi- og miljøafgifter	29,8	30,2	0,4	30,0	-0,2
Tobaks- og alkoholafgifter mv.	18,7	18,9	0,1	18,5	-0,4
Pensionsafkastskat	1,8	5,8	4,0	11,9	6,1
Tinglysningsafgift mv.	5,7	5,9	0,2	5,8	-0,1
Skatter og sociale bidrag i alt	421,9	422,6	0,7	437,5	14,9
Øvrige indtægter	11,1	11,7	0,5	12,6	0,9
Indtægter i alt	433,0	434,2	1,2	450,1	15,9

³ Indførelsen af beskæftigelsesfradraget påvirker således statens finanser – DAU-saldoen – via udgiftssiden, idet staten kompenserer kommunernes og amternes provenutab via bloktilskuddet. Det gælder samtidig, at beskæftigelsesfradraget påvirker den samlede offentlige saldo via indtægtsiden i form af lavere indkomstskatteprovenu.

På finanslovforslaget for 2004 skønnes statens indtægter at blive 450,1 mia.kr. svarende til en forventet stigning i indtægterne på 15,9 mia.kr. fra 2003 til 2004.

Indtægtsskønnene for 2003 og 2004 er baseret på den seneste konjunkturvurdering, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2003. Budgetteringsforudsætningerne er vist i *tabel 3.6.* nedenfor.

I forhold til majvurderingen er der tale om beskedne nedjusteringer i 2003. Der er mindre nedjusteringer af BNP-væksten og privatforbruget. Ligeledes er udskrivningsgrundlaget for såvel bundskat og arbejdsmarkedsbidrag nedjusteret, hvilket primært kan tilskrives lavere indkomst fra selvstændige erhvervsdrivende i 2002 end hidtil forudsat. Nedjusteringen i 2002 har afsmittende effekt i 2003. Ydermere bidrager højere ledighed og lavere lønsum til nedjusteringen af skattegrundlaget.

Konjunkturudsigterne for 2004 er noget mere gunstige sammenlignet med udsigterne for 2003. Væksten i BNP forventes at stige til 2,3 pct., hvilket er hjulpet på vej af en pæn vækst i privatforbruget, herunder særligt bilsalget, efter et kraftigt fald i 2003. Ligeledes forventes arbejdsløsheden at falde med 7.000 personer, og væksten i lønsummen forventes at stige.

Tabel 3.6. Budgetteringsforudsætninger, 2003 og 2004

	2003		2004	
	Maj	August	Ændr.	August
BNP, realvækst i pct.	1,6	1,4	-0,2	2,3
Privatforbrug, realvækst i pct.	1,7	1,3	-0,4	3,0
Heraf: Biler	-15,0	-20,0	-5,0	13,0
Forbrugerpriser, vækst i pct.	2,3	2,3	0,0	1,9
Momsgrundlag, nominal vækst i pct.	3,4	3,0	-0,4	4,3
Timeløn for LO/DA-arbejder, nominal vækst i pct.	3,9	3,9	0,0	3,7
Ledighed, 1.000 personer	163	170	7	163
Lønsum, nominal vækst i pct.	3,5	3,0	-0,5	4,0
Udskrivningsgrundlag, bundskat, mia.kr.	724,1	721,3	-2,8	748,9
Udskrivningsgrundlag, arbejdsmarkedsbidrag, mia.kr.	794,7	791,5	-3,2	823,5

3. Statens finanser

Statens indtægter i 2003

De væsentligste justeringer af indtægterne i 2003 er vist i *figur 3.2.* nedenfor.

Personskatter til staten (76,1 mia.kr.) ventes at indbringe 2,4 mia.kr. mindre end skønnet i maj. Nye indkomstopgørelser viser ringere indkomstudvikling i 2002 end hidtil forudsat, herunder navnlig for selvstændige. Denne nedjustering påvirker ligeledes niveauet for indkomstskatterne i 2003, hvilket sammen med nedjustering af lønsummen og lavere kapitalindkomst i 2003 bidrager til en nedjustering af personskatterne. Nedjusteringen i provenuet fra de kommunale skatter påhviler i første omgang staten fuldt ud, indtil den endelige afregning finder sted i 2006 for de selvbudgetterende kommuner.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (80,4 mia.kr.) nedjusteres med 0,5 mia.kr. Nedjusteringen er fordelt på 0,3 mia.kr. fra arbejdsmarkedsbidraget som følge af lavere bidragsgrundlag, jf. ovenfor, og 0,3 mia.kr. der kan henføres til nedjustering af medlemsbidrag til arbejdsløshedskasser mv.

Momsindtægterne (135,0 mia.kr.) er nedjusteret med 0,8 mia.kr. i forhold til majvurderingen. Nedjusteringen skyldes for det første forventningerne om lavere privatforbrug. Herudover medfører en landsretskendelse vedrørende delvis momsfradragsret for selvejende institutioner, at staten skal tilbagebetale moms for en periode på 4 år tilbage. Kendelsen skønnes isoleret at medføre et provenutab i 2003 på 0,7 mia.kr.

Registreringsafgiften (13,7 mia.kr.) skønnes at indbringe 0,4 mia.kr. mindre end skønnet i maj. Det private bilsalg er nedjusteret i forhold til majvurderingen og forventes pt. at falde med 20 pct. i 2003.

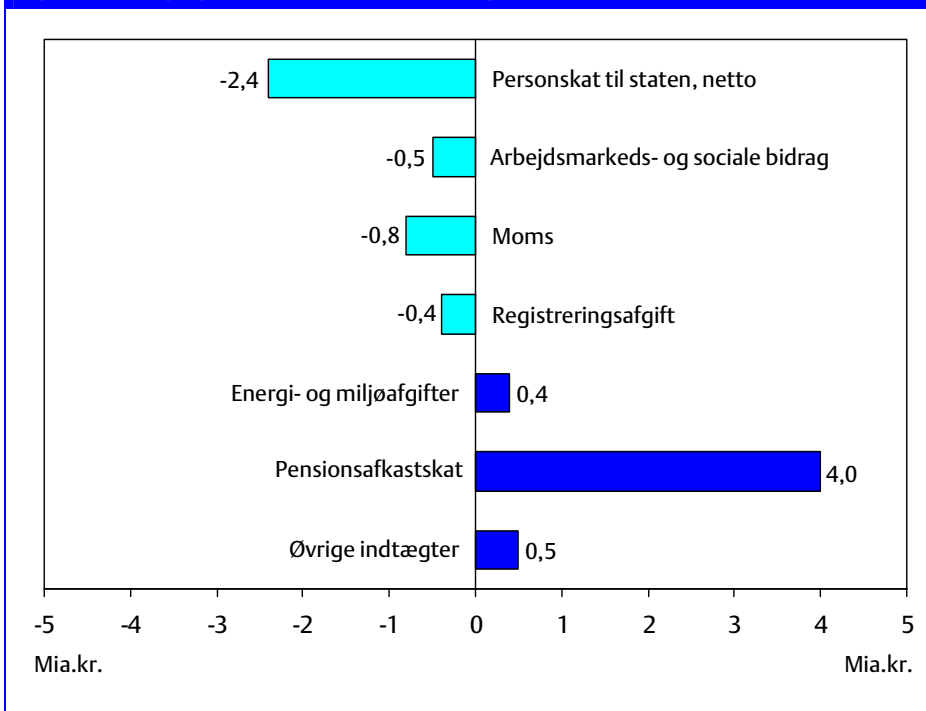
Energi- og miljøafgifter (30,2 mia.kr.) er opjusteret med 0,4 mia.kr. Opjusteringen skyldes at afgift af olieprodukter er opjusteret med 0,3 mia.kr. og afgift af el, naturgas, og kul er opjusteret med 0,1 mia.kr. Fsva. olieprodukter er provenuet i 1. halvår af 2003 større end hidtil forventet, og ved uændret forbrugsforventninger for 2. halvår af 2003 skønnes det samlede provenu at andrage 7,5 mia.kr. mod 7,2 mia.kr. i majvurderingen.

Pensionsafkastskat (5,8 mia.kr.) er opjusteret med 4,0 mia.kr. Dette skyldes først og fremmest forventning om højere afkast af aktier og særligt obligationer i 2003. Herudover bidrager, at den fremførte negative skat fra 2001 og 2002 skønnes at blive mindre end hidtil forudsat, hvilket dog primært

har effekt i 2004. Endelig er der i 2003 indbetalt 0,6 mia.kr. mere i pensionsafkastskat vedr. indkomståret 2002 end forventet.

Øvrige indtægter (11,7 mia.kr.) forventes at indbringe 0,5 mia.kr. mere end skønnet i maj. Hertil bidrager, at udbytter fra statslige aktiebesiddelser forventes opjusteret med 0,2 mia.kr., salg af FM-kanaler bidrager med 0,1 mia.kr. samt at nettobidraget til Den Sociale Pensionsfond er 0,4 mia.kr. mindre end hidtil forventet. I modsat retning trækker en nedjustering på 0,2 mia.kr. af statens mellemværende med Nationalbanken.

Figur 3.2. Vigtigste revisioner af indtægtsskøn for 2003



Statens indtægter i 2004

Statens indtægter i 2004 er budgetteret til 450,1 mia.kr. Målt i løbende priser er det 15,9 mia.kr. mere end de skønnede indtægter i 2003, *jf. tabel 3.5* ovenfor. De væsentligste ændringer i statens indtægter fra 2003 til 2004 fremgår af *figur 3.3*.

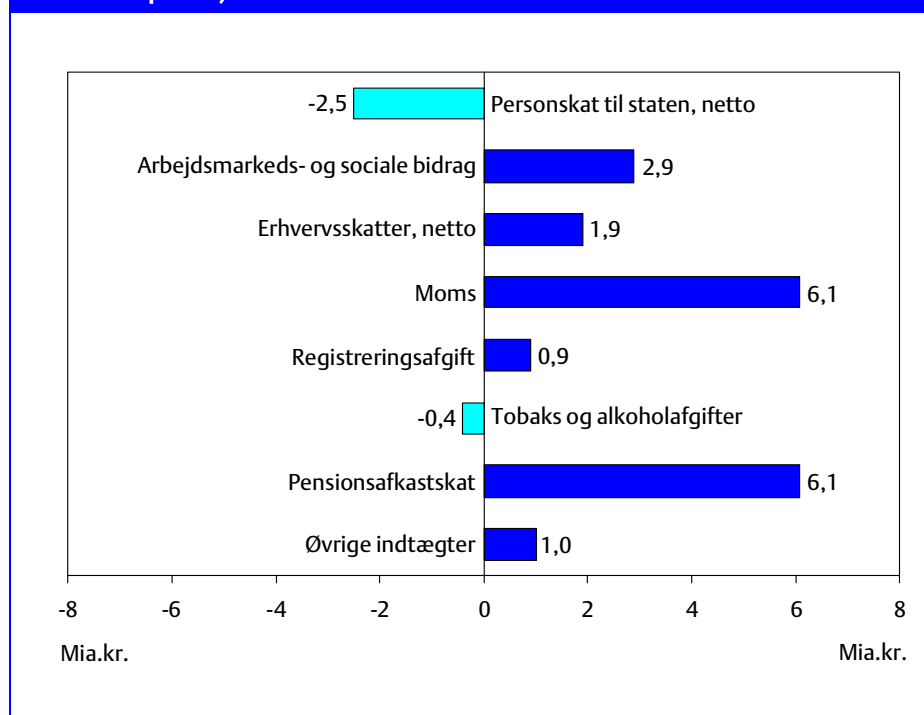
Personskatter til staten (73,7 mia.kr.) forventes at indbringe 2,5 mia.kr. mindre i 2004 end i 2003. Dette fald kan bl.a. henføres til nedsættelsen af skat på arbejdsindkomst. Skatnedsættelsen indeholder 2 elementer.

3. Statens finanser

Grænsen for, hvornår der betales mellemskat, hæves ekstraordinært med 12.000 kr., og der indføres et beskæftigelsesfradrag på 2,5 pct. af arbejdsindkomsten med et loft svarende til den nye mellemskattegrænse. Statens indtægter fra personskatter er dog alene berørt af provenutabet vedrørende mellemskatten. I 2003 var der endvidere en engangsindtægt på ca. 3,3 mia.kr. som følge af fremrykning af primærkommunernes angivelse af kildeskat ifm. lov om en afregningskonto. Omvendt er der i 2004 budgetteret med en engangsindtægt på 0,4 mia.kr. vedrørende kredittidsstramning ved pensionsinstitutteres indbetalinger af kapitalpensionsafgift, der skal finansiere lovforslag om udvidelse af reglerne vedrørende hensættelsesfradrag. Samlet medfører disse forhold at provenuet fra personskatter til staten i 2004 er omkring 4½ mia.kr. mindre end i 2003.

Der er således en underliggende nominal stigning i personskatteprovenuet på omkring 2 mia.kr., som primært kan henføres til pris- og lønudviklingen.

Figur 3.3. De væsentligste indtægtsændringer fra 2003 til 2004 (årets priser)



Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (83,3 mia.kr.) stiger med 2,9 mia.kr. i 2004. Væksten kan henføres til stigningen i arbejdsmarkedsbidragsgrundlaget som følge af den almindelige indkomstudvikling. Hertil kommer stigning vedrørende bidrag til A-kasse og efterlønsmedlemskab.

Erhvervs-skatter til staten (36,1 mia.kr.) skønnes at indbringe samlet 1,9 mia.kr. mere i 2004 end i 2003. Skat fra kulbrinteskattepligtige selskaber, herunder kulbrinteskatekster, stiger samlet med 1 mia.kr. Det skyldes forventning om større produktion, samt at tidligere års underskud i kulbrinteindkomsten nu ikke længere er store nok til at kunne opveje årets kulbrinteindkomst.

Herudover er kommuneafregningen i 2004 vedrørende selskabsskat for indkomståret 2001 godt 0,7 mia.kr. lavere end afregningen af selskabsskat til kommuner i 2003 vedrørende selskabsskat for indkomståret 2000, hvilket bidrager til en stigning i statens indtægter fra selskabsskat i 2004.

Det budgetterede provenu for 2004 er inklusive virkningen af et kommende lovforslag om udvidelse af reglerne vedrørende finansielle institutters adgang til at foretage skattemæssige fradrag for regnskabsmæssige hensættelser til tab. Isoleret skønnes lovforslaget at medføre et provenutab på 0,4 mia.kr. Lovforslaget forventes gennemført med virkning fra og med 2004.

Momsen (141,2 mia.kr.) indbringer 6,2 mia.kr. mere end i 2003, der kan henføres til den generelle nominelle vækst i momsgrundlaget i 2004.

Indtægterne fra *registreringsafgiften* (14,6 mia.kr.) skønnes at stige med 0,9 mia.kr. i forhold til 2003 som følge af en forventet stigning i det private bilsalg på 13 pct.

Tobaks- og alkoholafgifter mv. (18,5 mia.kr.) skønnes at indbringe 0,4 mia.kr. mindre i 2004. Forskellen kan henføres til ændrede regler for grænsehandel. Ophævelsen af 24 timers reglen vedrørende loft over indførelse af spiritus og cigaretter medfører et mindreprovenu i 2004 sammenlignet med 2003. Hertil kommer nedsættelsen af afgifter på cigaretter, spiritus og mineralvand, der indføres 1. oktober 2003. Afgiftsnedsættelsen vurderes dog at give et merprovenu, som følge af, at de adfærdsmæssige virkninger i form af øget forbrug, herunder mindre grænsehandel, samlet set overstiger det umiddelbare provenutab ved afgiftsnedsættelsen. Endelig forudsættes på baggrund af en tysk principbeslutning herom, at de tyske cigaretafgifter hæves i 2004 og 2005, hvilket bidrager til øget afgiftsprove-

3. Statens finanser

nu. Den samlede virkning af ophævelsen af 24-timers reglen, afgiftsned-sættelser samt forventede tyske afgiftsstigninger i forhold til 2003 er et mindreprovenu på 0,3 mia.kr.

Pensionsafkastskat (11,9 mia.kr.) skønnes at stige med 6,1 mia.kr. i 2004. Umiddelbart forventes lavere afkast fra aktier og obligationer i 2004, hvilket medfører lavere pensionsafkastskat vedrørende indkomståret i 2004 sammenlignet med 2003. Samlet skønnes pensionsafkastskatten at være omkring 6,5 mia.kr. lavere før modregning af negativ skat. Omvendt er modregningen af negativ skat, der er opstået som følge af tab på aktier i 2001 og 2002, markant lavere i 2004 end i 2003, hvilket medfører, at den samlede indbetaling af pensionsafkastskat i 2004 efter modregning samt inklusiv bidrag fra Den Sociale Pensionsfond og visse reguleringer skønnes at være 6,1 mia.kr. højere i 2004 sammenlignet med 2003.

Øvrige indtægter (12,6 mia.kr.) forventes at indbringe 0,9 mia.kr. mere i 2004 end i 2003. Stigningen skyldes udlodninger fra Investeringsfonden for Østeuropa og Industrialiseringsfonden for Udviklingslande, som bi-drager med en indtægt i 2004 på 1,4 mia.kr. Hertil kommer forventede højere indtægter fra statslige aktiebesiddelser.

I modsat retning trækker lavere overførsler og bidrag vedrørende overskud fra Nationalbanken og Den Sociale Pensionsfond samt reserver fra Hypotekbanken.

3.4. Statens finansieringsbehov og gæld

Statens nettokassesaldo, der angiver forskellen mellem statens ind- og ud-betalinger, ventes at udvise et underskud på 5,4 mia.kr. i 2004. Dette un-derskud fremkommer som resultat af et forventet DAU-overskud på 5,3 mia.kr. fratrukket genudlån på 7,6 mia.kr. og beholdningsbevægelser på 3,2 mia.kr., jf. tabel 3.7.

Tabel 3.7. Netto- og bruttokassesaldo, 2002-2004

Mia.kr., årets priser	2002	2003		2004
	Regnskab	Maj	August	FFL04
DAU-saldo	25,8	5,5	5,5	5,3
Genudlån	-8,9	-7,4	-6,5	-7,6
Beholdningsbevægelser mv.	-20,1	-7,4	-7,5	-3,2
Nettokassesaldo	-3,2	-9,4	-8,6	-5,4
Afdrag på statsgæld i alt ¹⁾ :	-134,9	-97,4	-100,9	-123,8
Indenlandsk statsgæld	-112,4	-80,3	-83,8	-107,8
Udenlandsk statsgæld	-22,5	-17,1	-17,1	-16,0
Bruttokassesaldo	-138,1	-106,7	-109,5	-129,2

Note: Den Sociale Pensionsfonds nettoobligationskøb er medregnet i afdragene på den indenlandske statsgæld.

1) Langfristet gæld – dvs. gæld der på udstedelsestidspunktet har en restløbetid over 1 år.

I 2003 forventes nettokassesaldoen at udvise et underskud på 8,6 mia.kr. Det er en forbedring i forhold til det forventede underskud på 9,4 mia.kr. i maj. Forbedringen skal primært findes i form af et lavere omfang af genudlån.

I juli 2003 trådte ordningen om én afregningskonto i kraft (dog eksklusiv A-kasserne). Formålet med ordningen har været at opnå en bedre likviditetsstyring i staten. Ordningen bidrager til at reducere det gennemsnitlige indestående på statens konto i Nationalbanken. En konsekvens af ordningen er blandt andet fremrykningen af indtægtsførelsen af A-skat og arbejdsmarkedsbidrag, uden at det har likviditetsvirkning for staten. Dette forklarer godt 3,5 mia.kr. af de samlede beholdningsbevægelser på 7,5 mia.kr. i 2003.

Genudlånsomfanget i 2004 forventes at blive på godt 7,6 mia.kr. Herved fastholdes et genudlånsomfang på linie med niveauet for 2003. I forhold til 2001 er der tale om et niveauskifte, der hovedsageligt skyldes en udvidelse af ordningen til også at omfatte de statsgaranterede selskaber A/S Storebælt og A/S Øresund. Selskaberne får derved mulighed for at optage lån direkte fra staten på stort set samme vilkår, som staten låner til i markedet.

Statens bruttokassesaldo, der angiver nettokassesaldoen fratrukket afdrag på statsgælden inklusive statens nettoopkøb af egne obligationer, afspejler

3. Statens finanser

statens fulde finansieringsbehov. Bruttokassesaldoen ventes i 2004 at udvise et underskud på 129,2 mia.kr.

Af statens samlede bruttofinansieringsbehov på 129,2 mia.kr. i 2004 skønnes den indenlandske låntagning at andrage 113,2 mia.kr. Det udenlandske lånebehov ventes at udgøre 16 mia.kr. i 2004, *jf. tabel 3.8.*

Tabel 3.8. Statens låntagning, 2001-2004				
Mia.kr., årets priser	2001	2002	2003	2004
Bruttofinansieringsbehov (-bruttokassesaldo)	96,2	138,1	109,5	129,2
Bruttofinansiering:				
Indenlandsk låntagning	87,7	121,9	75,7	113,2
Udenlandsk låntagning	16,8	22,5	17,1	16,0
Træk på statens konto i Nationalbanken ¹⁾	-8,3	-6,3	16,7	0,0

Note: Regnskabstal for 2001-2002.

1) Trækket på statens konto i Nationalbanken i 2001-2002 er opgjort i henhold til statsregnskabet. Tallet stemmer ikke fuldt ud overens med Nationalbankens regnskab.

I 2003 forventes statens bruttofinansieringsbehov at blive 109,5 mia.kr. Finansieringen fordeles på indenlandsk låntagning på 75,7 mia.kr. og udenlandsk låntagning på 17,1 mia.kr. Der forventes endvidere et træk på statens konto i Nationalbanken på 16,7 mia.kr., blandt andet som følge af ordningen om én afregningskonto, *jf. ovenfor.*

Fordelingen af den statslige låntagning er fastlagt i normen for statens låntagning. Ifølge den indenlandske norm for statens låntagning dækkes det indenlandske bruttofinansieringsbehov (summen af afdrag på den indenlandske statsgæld og det statslige nettofinansieringsbehov) som udgangspunkt via udstedelser af indenlandske statspapirer. Den udenlandske norm fastlægger, at der normalt optages udenlandske lån til refinansiering af afdragene på den udenlandske gæld.

I 2004 ventes statsgælden opgjort i pct. af BNP at udvise et fald i forhold til 2003 i tråd med tendensen fra de seneste år, *jf. tabel 3.9.* Opgjort nominelt skønnes statsgælden at være 536,3 mia.kr. i 2004, hvilket er en stigning på ca. 7 mia.kr. i forhold til 2003. Dette sker trods det forventede DAU-overskud på 5,3 mia.kr. og hænger blandt andet sammen med genudlån, *jf. ovenfor.*

Tabel 3.9. Statens gæld, 2001-2004

Nominel statsgæld ultimo året, mia.kr., årets priser	2001	2002	2003	2004
Indenlandsk gæld	611,0	624,9	613,9	619,7
Udenlandsk gæld	83,8	83,7	83,8	83,8
Nettogæld til Nationalbanken ¹⁾	-39,6	-46,7	-30,0	-30,0
Værdi af Den Sociale Pensionsfonds obligationsbeholdning	-141,1	-141,4	-138,6	-137,3
Samlet statsgæld	514,1	520,6	529,2	536,3
Udestående genudlån ²⁾	5,8	12,5	18,0	24,6
Samlet statsgæld korrigeret for genudlån	508,3	508,1	511,2	511,7
Samlet statsgæld i pct. af BNP	38,8	38,1	37,5	36,4

- 1) Nettogæld til Nationalbanken er opgjort i henhold til statsregnskabet for 2001, mens nettogælden for 2002-2004 er opgjort i henhold til Nationalbankens månedsbalance.
- 2) Genudlån til Ørestadsselskabet, A/S Storebælt og A/S Øresund, hvorfor tallene ikke stemmer helt overens med de samlede ændringer i genudlån, der fremgår af *tabel 3.10*. De tre ovenstående selskaber står for nærværende for langt det største omfang af nye genudlån.

Genudlån øger finansieringsbehovet for staten og bidrager til en mindre nedbringelse af bruttogælden, da aktiverne ved udlånet ikke indgår i den opgjorte statsgæld. Nettogælden er uændret, hvis genudlånet indregnes som et aktiv for staten.

Fremtidige afdrag på genudlån vil give anledning til en større nedbringelse af bruttogælden – for givet DAU-saldo. Samtidig påvirker rentebetalingerne på genudlån ikke statens DAU-saldo, da disse afholdes af selskaberne. Endvidere er statens risiko ved øget udlån til selskaberne uændret, da staten i forvejen garanterer for selskabernes låntagning.

Boks 3.1. De vigtigste begreber relateret til opgørelsen af statens finansieringsbehov

Nettokassesaldoen er summen af DAU-saldoen, genudlån mv. (for eksempel genudlån til Ørestadsselskabet) samt beholdningsbevægelser mv., der omfatter fordelte emissionskurstab, periodiserede renter, realiserede valutakursreguleringer samt beholdningsbevægelser som for eksempel lagerforskydninger.

Fordelte emissionskurstab. Emissionskurstab (og -gevinster) opstår i forbindelse med statens låntagning, når lånets udstedelseskurs er forskellig fra pari (kurs 100). Kurstabene udgiftsføres på DAU-saldoen ved at fordele kurstabet over lånets løbetid efter et lineært princip. De derved fremkomne fordelte emissionskurstab inden for hvert år indgår som en del af den samlede renteudgift på statens gæld. Fordelte emissionskurstab har ligesom periodiserede renter ingen likviditetseffekt for staten. Derfor skal udgiftsføringen af fordelte emissionskurstab på DAU-saldoen modsvares af en tilsvarende indtægtsføring på statens kapitalposter i opgørelsen af nettokassesaldoen.

Realiserede valutakursreguleringer. Realiserede valutakursreguleringer på afdrag på den udenlandske statsgæld indgår på DAU-saldoen under renter af statsgælden. Formålet hermed er at give et mere retvisende billede af statens omkostninger ved at låne i fremmed valuta. Da realiserede valutakursreguleringer er tilknyttet afdragene, skal de ikke indgå i nettokassesaldoen. Derfor modregnes realiserede valutakursreguleringer i opgørelsen af nettokassesaldoen under beholdningsbevægelser mv.

Bruttokassesaldoen beregnes som nettokassesaldoen fratrukket de samlede afdrag på statens gæld. Bruttokasseunderskuddet er udtryk for det faktiske behov for finansiering i et givet år ved indenlandsk og udenlandsk låntagning samt træk på statens konto i Nationalbanken. Statens indenlandske bruttofinansieringsbehov er givet som summen af statens indenlandske afdrag og statens indenlandske nettofinansieringsbehov.

Opkøb af egne obligationer med udløb efter opkøbsåret fremrykker afdrag på statens gæld til opkøbsåret.

Nettofinansieringsbehovet er givet som nettokassesaldoen med modsat fortegn.

4 Offentlige finanser og finanspolitikken

- *Overskuddet på de samlede offentlige finanser skønnes til 16,6 mia.kr. i 2003 og 18,7 mia.kr. i 2004. Det svarer til henholdsvis 1,2 pct. af BNP i 2003 og 1,3 pct. af BNP i 2004.*
- *I forhold til majvurderingen er de offentlige overskud nedjusteret med ca. 1½ mia.kr. i 2003 og med knap 3 mia.kr. i 2004. Nedjusteringen skal ses i sammenhæng med gennemslaget på de offentlige finanser af den aktuelle afmatning af konjunkturerne.*
- *Finanspolitikken skønnes – målt ved finanseffekten – at have et omtrent neutralt bidrag til den økonomiske vækst i 2003 svarende til -0,1 pct. af BNP.*
- *Navnlig som følge af aftalen om skattnedsættelser skønnes finanspolitikken at bidrage ekspansivt til den økonomisk aktivitet i 2004 svarende til 0,4 pct. af BNP.*
- *Overskuddene på den strukturelle saldo, dvs. den offentlige saldo rensset for konjunkturerne påvirkning, skønnes til 2,0 pct. af BNP i 2003 og 1,7 pct. af BNP i 2004.*

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

4.1. Offentlige finanser

Skønnet for de offentlige finanser i 2003 og 2004 afspejler den aktuelle vurdering af dansk økonomi, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2003.

De skønnede forløb i 2003 og 2004 er desuden baseret på finansloven for 2003 og finanslovforslaget for 2004 samt de kommunale budgetter for 2003 og aftalerne om den kommunale økonomi i 2004 fra juni 2003.

Med dette udgangspunkt skønnes overskuddet på de samlede offentlige finanser til 16,6 mia.kr. i 2003 svarende til 1,2 pct. af BNP, jf. *tabel 4.1*.

Mia.kr., årets priser	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Maj	13,1	38,8	31,7	36,6	26,0	18,0	21,6
August	13,1	38,8	31,7	36,6	26,6	16,6	18,7
Heraf: Stat og kommuner	1,2	22,1	12,4	14,6	12,9	3,0	5,8
Sociale kasser og fonde ¹⁾	11,8	16,7	19,3	22,1	13,7	13,6	12,9
August (pct. af BNP)	1,1	3,2	2,5	2,8	2,0	1,2	1,3

1) ATP-fonden, A-kasserne og Lønmodtagernes Garantifond.

Sammenholdt med 2002 skønnes der dermed en svækkelse af de offentlige finanser i 2003 på ca. 10 mia.kr. eller 0,8 pct. af BNP. Nye oplysninger om niveauet for kildeskatter mv. i 2002 indikerer dog, at Danmarks Statistiks seneste opgørelse heraf fra juni 2003 er for høj. Det peger isoleret set i retning af, at overskuddet i 2002 kan være overvurderet med ca. 0,3 pct. enheder af BNP.

På den baggrund skønnes forringelsen af den offentlige saldo fra 2002 til 2003 at svare til ca. 0,5 pct.enheder af BNP, hvilket primært kan tilskrives gennemslaget på de offentlige finanser af den aktuelle afmatning af konjunkturerne, herunder lavere beskæftigelse og højere ledighed.

Som følge af en ventet bedring af konjunkturerne i 2004 skønnes det offentlige overskud at stige til 18,7 mia.kr. eller 1,3 pct. af BNP. Den relativt beskedne stigning i overskuddet fra 2003 til 2004 skal ses i sammenhæng med, at den ventede konjunkturbetingede forbedring af saldoen i vidt omfang modsvares af en reduktion af overskuddet som følge af skatenedsættelserne fra 2004.

Ændringer i forhold til vurderingen i maj 2002

I forhold til majvurderingen er de skønnede overskud justeret ned med knap 1½ mia.kr. i 2003 og knap 3 mia.kr. i 2004, jf. tabel 4.2.

Tabel 4.2. Ændring af saldoen i 2003 og 2004 siden maj

Mia.kr.	2003	2004
Personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidrag	-1,7	-3,2
Moms og andre afgifter	-0,5	-2,7
Pensionsafkastskat	2,8	1,1
Indkomstoverførsler	-0,7	1,3
Offentlige subsidier	-0,5	0,4
Offentligt forbrug	-1,0	-1,0
Andre udgifts- og indtægtsposter	0,2	1,2
Ændring af den offentlige saldo, i alt	-1,4	-2,9

Note: Negative tal angiver saldoforværringer i form af øgede udgifter eller reducerede indtægter, mens positive tal svarer til saldoforbedringer som følge af lavere udgifter eller forøgede indtægter.

Nedjusteringen af overskuddet i 2003 kan navnlig henføres til den fortsatte afmatning af konjunkturerne, herunder lavere beskæftigelse og en mere afdæmpet vækst i privatforbruget, der medfører lavere forventede provenuer fra personskatter mv., moms og andre afgifter. Nedjusteringen bærer i betydeligt omfang over i 2004.

Dertil kommer øgede indkomstoverførselsudgifter til A-dagpenge i 2003 som følge af et højere ledighedsskøn. I 2004 er ledighedsniveauet justeret op i forhold til majvurderingen, men merudgifterne til dagpenge som følge heraf modsvares i betydeligt omfang af budgetterede mindreudgifter på FFL04, der skal opnås gennem justeringer af dagpengesystemet med henblik på indsatsen for at få flere i beskæftigelse, samt en lavere satsregulering, jf. nedenfor.

I 2004 forbedres den offentlige saldo isoleret set med 1,3 mia.kr. som følge af en nedjustering af udgifterne til indkomstoverførsler i forhold til majs-kønnet. Ca. ¾ mia.kr. af nedjusteringen kan henføres til en lavere satsreguleringsprocent, der er fastsat til 2,9 pct. mod majs-kønnet på 3,3 pct. Dertil kommer budgetterede mindreudgifter på FFL04 på blandt andet aktivrammen og vedrørende reguleringen af SU, børnefamilieydelse og boligstøtte.

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

En opjustering af proventet fra pensionsafkastskatten med 2,8 mia.kr. i 2003 og 1,1 mia.kr. i 2004 bidrager isoleret set til en saldoforbedring i begge år sammenlignet med majs-kønnet. Opjusteringen skyldes blandt andet, at der i 2003 forventes et højere obligationsafkast og i 2004 et mindre omfang af fremført negativ skat fra tidligere år end ventet i maj.

De offentlige subsidier er opjusteret med 0,5 mia.kr. i 2003 navnlig i lyset af fremrykning af investeringer i offentligt støttet byggeri og på det kollektive trafikområde. I 2004 er subsidierne omvendt justeret ned med 0,4 mia.kr., hvilket udover en beskednen virkning af fremrykningerne kan henføres til budgetterede mindredgifter på FFL04 til især erhvervstilskud.

I såvel 2003 som 2004 forringes saldoen med 1 mia.kr. som følge af en opjustering af det nominelle offentlige forbrug, der er afledt af juniaftalerne om den kommunale økonomi i 2004. Samtidig er den skønnede realvækst i det offentlige forbrug dog justeret ned til -0,2 pct. i 2003 mod 0,7 pct. i majvurderingen.

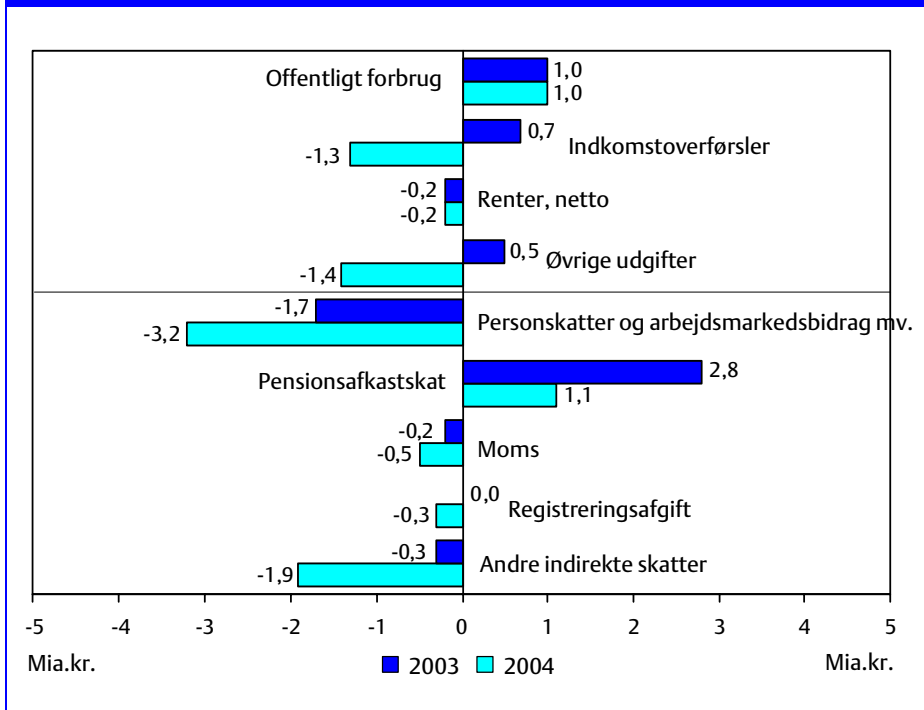
Nedjusteringen af realvæksten i 2003 skyldes alene, at det offentlige forbrug i 2002 er blevet oprevideret markant siden maj ifølge Danmarks Statistiks seneste opgørelse. Realvæksten i det offentlige forbrug i 2002 er således opgjort til 2,1 pct. mod 1,0 pct. i Danmarks Statistiks tidligere opgørelse, der lå til grund for majvurderingen. Navnlig i amter og kommuner har forbrugsvæksten i 2002 været større end ventet i maj.

Det skønnede forløb i forbruget i 2003 forudsætter, at de offentlige budgetter inklusive den af juniaftalerne afledte opjustering overholdes i 2003. I 2004 skønnes det offentlige forbrug at vokse med 0,7 pct. som forudsat i majvurderingen.

Set under ét skønnes der dermed et højere offentligt forbrugsniveau i 2003 og 2004 end skønnet i maj, men lavere realvækst i 2003 som følge af det opreviderede forbrug i 2002.

De væsentligste ændringer i skønnene for 2003 og 2004 er angivet i *figur 4.1*, og der henvises til en nøjere kommentering i *boks 4.1*.

Figur 4.1. Revision af udgifts- og indtægtsskøn, 2003-2004



Note: Over stregen svarer positive tal i figuren til saldforværringer, idet der er tale om offentlige udgifter. Under stregen svarer positive tal til saldforbedringer, idet der er tale om offentlige indtægter.

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

Boks 4.1. Revision af udgifts- og indtægtsskøn, 2003 og 2004

De væsentligste ændringer siden augustvurderingen kan opsummeres på følgende vis:

Udgifterne til det *offentlige forbrug* er opjusteret med 1 mia.kr. i 2003 og i 2004. Opjusteringen er afledt af aftalerne om den kommunale økonomi i 2004 fra juni 2003 og vedrører primært reguleringer som følge af afvigelser i pris- og lønudviklingen i forhold til det forudsatte forløb på aftaletidspunktet i juni 2002.

De offentlige udgifter til *indkomstoverførsler* er opjusteret med knap $\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2003 og nedjusteret med godt $1\frac{1}{4}$ mia.kr. i 2004. I begge år er udgifterne til A-dagpenge opjusteret med ca. 1 mia.kr. i lyset af det højere ledighedsskøn, men i 2004 indebærer budgetterede mindreudgifter som følge af forslag til justeringer i dagpengesystemet samt lavere satsregulering, at den samlede opjustering begrænses til godt $\frac{1}{4}$ mia.kr. Udgifterne til tjenestemand- og ATP-pensioner er i begge år nedjusteret med knap $\frac{1}{4}$ mia.kr. primært på baggrund af nye tal for niveauet i 2002. Nedjusteringen af udgifterne i 2004 kan desuden tilskrives en lavere satsregulering, der baseret på lønstigningerne i den private sektor i 2002 er fastsat til 2,9 pct. i 2004, hvor der i maj blevet skønnet 3,3 pct. Nedjusteringen som følge af den lavere satsregulering udgør samlet set ca. $\frac{3}{4}$ mia.kr. Endvidere er udgifterne til kontanthjælp nedjusteret med godt $\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2004, hvilket udover lavere satsregulering kan henføres til budgetterede mindreudgifter på FFL04 blandt andet som følge af nedsatte skøn på aktiverings- og integrationsområderne.

De offentlige *subsider* er opjusteret med $\frac{1}{2}$ mia.kr. i 2003, men nedjusteret med knap $\frac{1}{2}$ mia.kr. i 2004. Opjusteringen i 2003 skyldes især fremrykning af investeringer i almene boliger, ungdomsboliger og på det kollektive trafikområde. Nedjusteringen i 2004 kan primært tilskrives budgetterede mindreudgifter på FFL04 til navnlig bladtilkud og erhvervstilkud, herunder hjemmeserviceordningen samt vikar- og konsulentordningerne på landbrugsområdet.

Andre overførselsudgifter er nedjusteret med knap 1 mia.kr. i 2004, hvilket blandt andet vedrører et nedsatte skøn for overførsler til private institutioner og tilskuddet til Grønland.

Provenuet fra *personskatter mv.* er nedjusteret med knap $1\frac{1}{2}$ mia.kr. i 2003 og knap 3 mia.kr. i 2004. Nedjusteringen i begge år skyldes navnlig de nedsatte skøn for beskæftigelsen samt et lavere skøn for indkomsten fra selvstændige på virksomhedsskatteordningen med afsæt i nye tal for 2002. Nedjusteringen af indkomstoverførslerne og et nedsat skøn for kapitalindkomsten bidrager endvidere til nedjusteringen i 2004.

Provenuet fra *arbejdsmarkedsbidraget* er nedjusteret med godt $\frac{1}{4}$ mia.kr. i 2003 og 2004 i lyset af det lavere skøn for beskæftigelsen.

Pensionsafkastskatteprovenuet er opjusteret med godt $2\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2003 og godt 1 mia.kr. i 2004. Opjusteringen i 2003 kan navnlig henføres til et forventet højere obligationsafkast, mens opjusteringen i 2004 primært skyldes, at der på baggrund af de til dato slutlignede selvangivelser for 2002 forventes et mindre omfang af fremført negativ skat fra tidligere år.

Provenuet fra *moms og øvrige indirekte skatter* er nedjusteret med $\frac{1}{2}$ mia.kr. i 2003 og knap $2\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2004. Nedjusteringerne skal ses i sammenhæng med den forventede mere afdæmpede vækst i privatforbruget i 2003 og i investeringerne i 2004. På baggrund af nye tal for 2002 er provenuet fra AER-bidraget desuden nedjusteret i begge år. I 2004 er provenuet fra registreringsafgiften desuden nedjusteret en smule, ligesom ejendomsskatteprovenuet er nedsat blandt andet i lyset af forslaget om lavere jordskatter til landbruget.

Udviklingen i udgifts- og skattetrykket

Fra 2001 til 2004 skønnes et fald i de samlede offentlige udgifters andel af BNP på 1 pct.enhed, jf. tabel 4.3.

Tabel 4.3. Udgifts- og skattetryk, 1998-2004

Pct. af BNP	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Ændr. 2001- 2004
Forbrug	26,0	25,8	25,3	25,9	26,3	26,1	26,0	0,1
Overførsler	18,3	17,8	17,3	17,3	17,5	17,8	17,5	0,2
Investeringer	1,7	1,7	1,7	1,9	1,8	1,7	1,7	-0,2
Renteudgifter	5,3	4,8	4,3	4,0	3,7	3,3	3,1	-0,9
Øvrige udgifter	5,4	5,4	5,2	5,1	5,2	5,1	4,9	-0,2
Udgiftstryk	56,7	55,4	53,8	54,2	54,4	54,0	53,2	-1,0
Personskatter mv. ^{1) 2)}	22,0	22,3	22,3	22,5	22,5	22,2	21,7	-0,8
Arbejdsmarkedsbidrag ²⁾	4,5	4,5	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	0,0
Pensionsafkastskat	0,8	1,2	0,7	0,0	0,1	0,2	0,6	0,6
Selskabsskatter	2,8	3,0	2,4	3,1	2,8	2,7	2,6	-0,5
Moms	9,9	9,9	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	0,0
Øvrige indirekte skatter	8,6	8,5	7,7	7,8	7,9	7,6	7,4	-0,4
Øvrige skatter	1,6	2,1	2,3	2,2	1,7	1,6	1,6	-0,6
Skattetryk	50,1	51,5	49,5	49,8	49,2	48,5	48,1	-1,7
Renteindtægter	3,0	2,5	2,5	2,6	2,3	2,2	2,1	-0,5
Øvrige indtægter	5,0	4,9	4,6	4,7	5,0	4,6	4,4	-0,3
Told mv. til EU ³⁾	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Indtægtstryk	57,9	58,6	56,3	57,0	56,3	55,2	54,5	-2,4

- 1) Personskatter mv. indeholder kildeskatter, vægtafgift fra husholdninger, arve- og gaveafgift samt andre personlige skatter.
- 2) Nye oplysninger om niveauet for personskatter og arbejdsmarkedsbidrag baseret på foreløbige beregninger af foretagne årsopgørelser for 2002 indikerer lavere provenuer end Danmarks Statistiks seneste opgørelse, der ligger til grund for 2002-tallene i tabellen. Provenuskønnene for 2003 og 2004 tager afsæt i de nye opgørelse af provenuet i 2002.
- 3) Ifølge de nye nationalregnskabsprincipper kategoriseres disse indtægter som skatter og indgår som følge heraf i skattetrykket. De kategoriseres dog ikke som offentlige indtægter, fordi de tilfalder EU, og indgår derfor ikke i indtægtstrykket.

Det skønnede fald i udgiftstrykket skyldes hovedsageligt et forventet lavere rentetryk som følge af en lavere gældskvoté og faldende rentesatser.

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

Der skønnes et betydeligt fald i skattetrykket, opgjort som de samlede skatters andel af BNP, på knap $1\frac{3}{4}$ pct.enheder fra 2001 til 2004. Det kan blandt andet ses i sammenhæng med aftalen om personskattenedsættelser med virkning fra 2004.

Provenuet fra selskabsskatterne skønnes desuden at bidrage med ca. $\frac{1}{2}$ pct.enhed af BNP til faldet i skattetrykket fra 2001 til 2004. Det kan primært henføres til en forventet tilbagevenden til et lavere og mere normalt niveau for selskabsskatteprovenuet efter det ekstraordinært høje provenu i 2001.

Omlægningen af den særlige pensionsopsparing til en individuel pensionsordning bidrager ligeledes til en reduktion af skattetrykket med godt $\frac{1}{2}$ pct.enhed af BNP fra 2001 til 2004, jf. reduktionen af de øvrige skatter.

I modsat retning trækker en skønnet stigning i provenuet fra pensionsafkastskatten, der isoleret set forøger skattetrykket med godt $\frac{1}{2}$ pct.enhed af BNP fra 2001 til 2004. Efter flere år med meget lave provenuer skønnes pensionsafkastskatten at indbringe knap $8\frac{3}{4}$ mia.kr. i 2004.

Det samlede offentlige indtægtstryk skønnes at falde med knap $2\frac{1}{2}$ pct.enhed af BNP fra 2001 til 2004, hvilket udover faldet i skattetrykket primært skyldes et forventet fald i renteindtægternes andel af BNP.

4.2. Finanspolitikens aktivetsvirkning

Finanspolitikens umiddelbare påvirkning af den økonomiske aktivitet måles ved den ét-årige finanseffekt. Finanseffekten angiver et skøn for virkningen på den økonomiske aktivitet af diskretionære ændringer i de offentlige udgifter og indtægter i det år, hvor ændringerne træder i kraft. En positiv finanseffekt indikerer, at finanspolitikken bidrager til at øge aktiviteten, mens en negativ finanseffekt er udtryk for en finanspolitisk afdæmpning af aktiviteten.

Navnlig i lyset af skattenedsættelserne næste år skønnes finanspolitikken at bidrage ekspansivt til den økonomiske aktivitet i 2004 svarende til 0,4 pct. af BNP, jf. *tabel 4.4.*

Tabel 4.4. Finanseffekt, 1998-2004

Aktivitetsevirkning, pct. af BNP	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Udgifter i alt	0,4	0,4	0,1	0,7	0,2	-0,3	0,0
Indtægter i alt ¹⁾	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2	0,1	0,1	0,4
Finanseffekt i alt	0,0	0,2	-0,1	0,5	0,3	-0,1	0,4

1) Den midlertidige pensionsopsparing blev som led i Pinsepakken videreført i form af den særlige pensionsopsparing (SP) i 1999. Omlægningen af den særlige pensionsopsparing fra og med 2001 påvirker ikke finanseffekten.

Udover personskattenedsættelserne kan lempelserne på indtægtssiden henføres til indfasningen af lempelser på finansloven for 2003 samt en række nye skatte- og afgiftsinitiativer, herunder lavere emballageafgift på sodavandsflasker, fradrag i registreringsafgiften for ESP-bremser og andet sikkerhedsudstyr samt reduktion af jordskatter for landbruget. Dertil kommer en lempelse, der følger af, at punktafgifterne ikke opjusteres i takt med den generelle prisudvikling, jf. skattestoppet.

Bidraget fra udgiftspolitikken skønnes at være omtrent neutralt i 2004 som forudsat i forbindelse med skatteudspillet i foråret 2003. Lempelsen, der følger af den skønnede vækstrate på 0,7 pct. i det offentlige forbrug, modsvares således af stramninger af de offentlige subsidier og overførselsindkomster, herunder vedrørende erhvervstilskud og justeringer af dagpengesystemet med henblik på indsatsen for at få flere i beskæftigelse.

På baggrund af Danmarks Statistiks nye tal for de offentlige finanser i 2002 kan finanseffekten opgøres til 0,3 pct. af BNP i 2002, mens der i 2003 skønnes en finanseffekt på -0,1 pct. af BNP

Set under ét skønnes aktivitetsevirkningen af finanspolitikken i 2002 og 2003 dermed at være uændret i forhold til majvurderingen, hvor finanseffekten blev skønnet til 0,1 pct. af BNP i begge år.

Finanseffekten er dog noget højere i 2002 end ventet i maj, hvilket især skyldes Danmarks Statistiks oprevisning af realvæksten i det offentlige forbrug i 2002 fra 1,0 pct. til 2,1 pct., jf. ovenfor. Den skønnede finanseffekt i 2003 er omvendt justeret ned til -0,1 pct. af BNP. Nedjusteringen følger af det nedsatte skøn for realvæksten i det offentlige forbrug i 2003, der er en konsekvens af det højere offentlige forbrugsniveau i 2002 og ikke af konkrete ændringer af politikken i 2003.

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

Den højere forbrugsvækst i 2002 og den heraf afledte lavere forventede vækst i 2003 indebærer således, at aktivitetsvirkningen er flyttet fra 2003 til 2002.

I modsat retning trækker, at en række investeringer er fremrykket til 2003, herunder investeringer i almene boliger, ungdomsboliger og den kollektive trafik. Provenuvirkningen og dermed finanseffektvirkningen¹ er dog relativt begrænset og mindre end den reelle aktivitetsvirkning af igangsættelserne.

Finanspolitikken i 2003 og 2004 vurderes at være afstemt med det ventede forløb i konjunkturerne, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2003.

4.3. Strukturel budgetsaldo

Saldoen på de offentlige finanser afhænger af konjunktursituationen. I perioder med høj økonomisk vækst stiger de offentlige indtægter fra skatter og afgifter således relativt meget, mens udgifterne til overførselsindkomster har en tendens til at falde – primært som følge af faldende ledighed. Potentialet for en gunstig udvikling i den offentlige saldo er derfor større i en højkonjunktur med lav ledighed og høj beskæftigelse end i en periode med højere ledighed og lavere beskæftigelse.

Den *strukturelle budgetsaldo* opgøres som den faktiske offentlige saldo fratrukket det positive eller negative bidrag fra konjunkturerne og angiver dermed stillingen på de offentlige finanser renset for den givne konjunktursituation.

Forskellen mellem den faktiske og den strukturelle saldo afhænger af, hvor mange ledige ressourcer, der er i økonomien. Den strukturelle budgetsaldo er derfor blandt andet bestemt af finanspolitikkenes stramhedsgrad og den skønnede afvigelse mellem faktisk og strukturel ledighed.

Overskud på den strukturelle budgetsaldo er en forudsætning for at kunne opnå en reduktion i den offentlige gæld over konjunkturerne. I den mellemfristede strategi frem mod 2010 forudsættes der årlige overskud på den strukturelle budgetsaldo på i gennemsnit 1½-2½ pct. af BNP. Derved vil den offentlige gæld kunne nedbringes, således at de offentlige finanser på

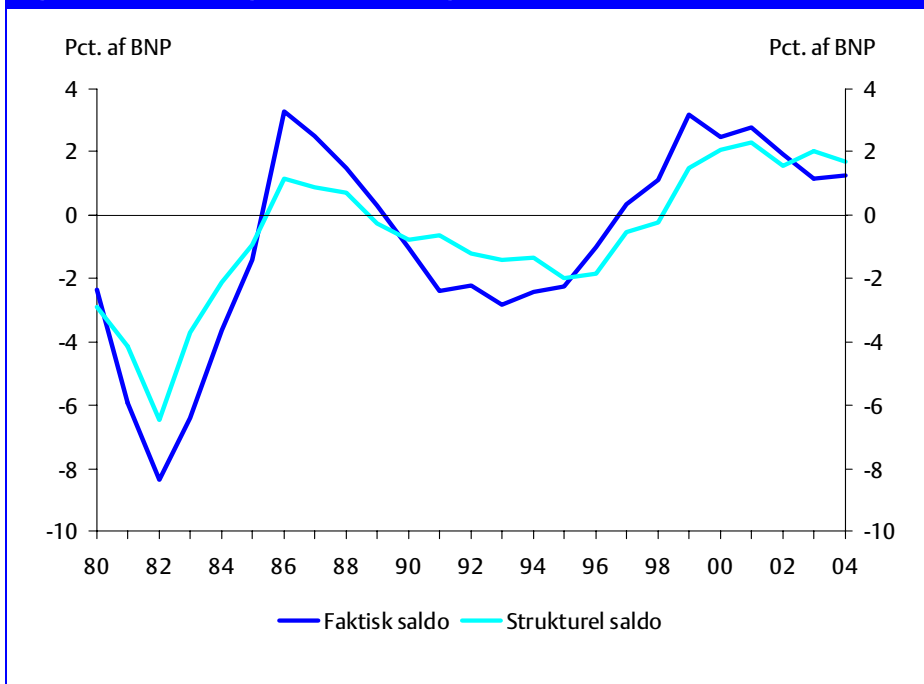
¹ For en nærmere beskrivelse af den metodemæssige tilgang i beregningen af finanseffekten henvises til *Finansredegørelse 2000*, april 2000.

længere sigt vil være robuste overfor skiftet i befolkningens sammensætning i retning af flere ældre og færre erhvervsaktive.

Ifølge Danmarks Statistiks seneste opgørelser kan den faktiske saldo på de offentlige finanser opgøres til 2,0 pct. af BNP. Nye oplysninger om niveauet for personskatter og arbejdsmarkedsbidrag i 2002 baseret på foreløbige beregninger fra Skatteministeriet af de til dato foretagne årsopgørelser indikerer, at provenuet formentlig er ca. 0,3 pct. af BNP lavere end Danmarks Statistiks opgørelse. Det peger isoleret set i retning af, at overskuddet i 2002 er overvurderet med ca. 0,3 pct. af BNP. I beregningen af den strukturelle saldo er der taget udgangspunkt i et således lavere niveau for den faktiske saldo i 2002 på 1,7 pct. af BNP.

På den baggrund skønnes den strukturelle saldo at udgøre 2,0 pct. af BNP i 2003 og 1,7 pct. af BNP i 2004, *jf. figur 4.2.*

Figur 4.2. Faktisk og strukturel budgetsaldo, 1980-2004



I 2003 og 2004 skønnes overskuddet på den strukturelle saldo at være større end overskuddet på den faktiske saldo, hvilket skal ses i sammenhæng med den aktuelle konjunkturbetingede afmatning, herunder at den faktiske saldo midlertidigt er påvirket af lave provenuer fra skatten af pen-

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

sionsafkast, dog særligt i 2003. Dette korrigeres der for i beregningen af den strukturelle saldo.

Der skønnes et fald i den strukturelle saldo fra 2003 til 2004. Det skal primært ses i sammenhæng med skatnedsættelserne med virkning fra 2004, som er gennemført for at øge arbejdsudbuddet.

Fra 2001 til 2002 forringes den strukturelle saldo med 0,7 pct.enheder, hvilket fortrinsvist kan henføres til et bidrag fra finanspolitikken på -0,5 pct.enheder, jf. tabel 4.5. Det betydelige bidrag fra finanspolitikken i 2002 omfatter navnlig den offentlige forbrugsvækst i 2002, jf. tidligere.

Tabel 4.5. Den strukturelle budgetsaldo, 1995-2004

Pct. af BNP	Strukturel saldo		----- Ændring som følge af -----				
	Niveau	Årlig ændring	Finanspolitik ¹⁾	Strukturel ledighed ²⁾	Arbejdsudbud ³⁾	Specielle poster ⁴⁾	Andet/residual
1995	-2,0	-	-	-	-	-	-
1996	-1,9	0,1	-0,5	0,6	-0,2	-0,1	0,3
1997	-0,5	1,3	1,3	0,5	0,1	0,1	-0,6
1998	-0,2	0,3	0,4	0,6	0,3	0,1	-1,0
1999	1,5	1,7	0,5	0,5	0,1	0,7	-0,1
2000	2,1	0,6	0,1	0,3	0,0	0,1	0,1
2001	2,3	0,2	-0,3	0,2	-0,1	0,6	-0,1
2002	1,6	-0,7	-0,5	0,1	0,0	-0,2	-0,1
2003	2,0	0,4	0,1	0,0	-0,1	0,2	0,2
2004	1,7	-0,3	-0,5	0,0	0,0	0,2	0,0
I alt	-	3,7	0,7	2,6	0,0	1,6	-1,3

Note: Metoden til beregningen af den strukturelle saldo er som udgangspunkt baseret på den metode, der anvendes af OECD. Afrunding kan medføre afvigelser i summen.

- 1) Finanspolitikken er – med enkelte justeringer som eksempelvis korrektion for skat på indkomstoverførsler mv. – givet ved de direkte provenuer anvendt ved beregningen af finanseffekten.
- 2) Den strukturelle ledighed angiver det ledighedsniveau, som er foreneligt med en langsigtholdbar inflation.
- 3) Til grund for beregningen ligger arbejdsudbuddet målt i timer.
- 4) Specielle poster indeholder blandt andet nettorenteudgifter, drifts- og kapitaloverførsler, overskud af offentlig virksomhed og pensionsafkastskat. Desuden indgår indførelsen af det midlertidige pensionsbidrag i 1998, videreførelsen heraf i form af den særlige pensionsopsparing samt omlægningen af den særlige pensionsopsparing til en individuel pensionsordning fra og med 2001.

Bidraget fra de specielle poster på -0,2 pct. enheder i 2002 følger af om-lægningen af den særlige pensionsordning til en individuel pensionsopsparing, der isoleret set forringer såvel den faktiske som den strukturelle saldo med ca. 0,5 pct.enheder. I modsat retning trækker et underliggende fald i nettorenteudgifterne, der forbedrer den strukturelle saldo med 0,3 pct.enheder i 2002.

Det forventede forløb i nettorenteudgifterne er også en væsentlig forklaring på den skønnede forbedring af den strukturelle saldo fra 2002 til 2003, ligesom det isoleret set bidrager til en forbedring fra 2003 til 2004.

5 De statslige udgifter i fler-årigt perspektiv

- *Udgiftspolitikken står over for en række udfordringer på såvel kort som lidt længere sigt som følge af skattestoppet og i lyset af det demografisk betingede udgiftspres.*
- *Et flerårigt sigte i udgiftspolitikken skal medvirke til at forhindre automatisk udgiftsvækst og til at sikre den overordnede planlægning på længere sigt.*
- *Der er budgetteret et fald på den statslige driftsrammen på 0,5 mia.kr. fra 2004 til 2007.*
- *Der er endvidere i samme periode afsat voksende generelle reserver indenfor driftsrammen. Dermed opbygges gradvist et større råderum til prioriteringen af nye initiativer i de kommende år på udgifts- eller indtægtssiden.*
- *Budgetteringen af lønsumsrammen og af de samlede statslige lønudgifter afspejler et fald fra 2004 til 2007. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med, at budgetteringen af reserverne ikke omfatter løn.*
- *Statens udgifter til indkomstoverførsler er stigende i perioden frem mod 2007. Det skyldes navnlig en stigning i udgifterne til folkepension, mens der forventes færre udgifter til efterløn og førtidspension.*

5. De statslige udgifter i flerårigt perspektiv

5.1. Indledning

Udgiftspolitikken står over for en række udfordringer på såvel kort som lidt længere sigt. Med skattestoppet skal nye initiativer finansieres over udgiftsbudgettet, og det demografisk betingede pres på de offentlige udgifter stiller krav om en klar prioritering af udgifterne.

Til brug for denne prioritering er der opført en række specifikke og generelle reserver på FFL04 med henblik på kommende års nye initiativer. Reserverne er voksende i perioden frem mod 2007.

Dertil kommer, at ved aftagende statslige bevillinger i budgetoverslagsårene, de såkaldte BO-år¹, opbygges gradvist et større råderum til senere disponering på udgifts- eller indtægtssiden.

En faldende profil i de budgetterede udgifter i BO-årene er ikke en selvstændig målsætning eller en prognose for den forventede udgiftsudvikling i staten, men er et middel til at skabe plads til nye fremtidige initiativer på udgifts- eller indtægtssiden.

Det flerårige sigte i udgiftspolitikken skal desuden medvirke til at forhindre automatisk udgiftsvækst og til at sikre den overordnede planlægning på lidt længere sigt.

5.2. Udviklingen på udgiftsområderne i BO-årene

De budgetterede udgifter under drifts- og overførselsrammerne samt anlægsbudgettet udgør tilsammen de ministerfordelte udgifter, der på FFL04 er budgetteret til i alt 378,0 mia.kr. i 2004, *jf. tabel 5.1.*

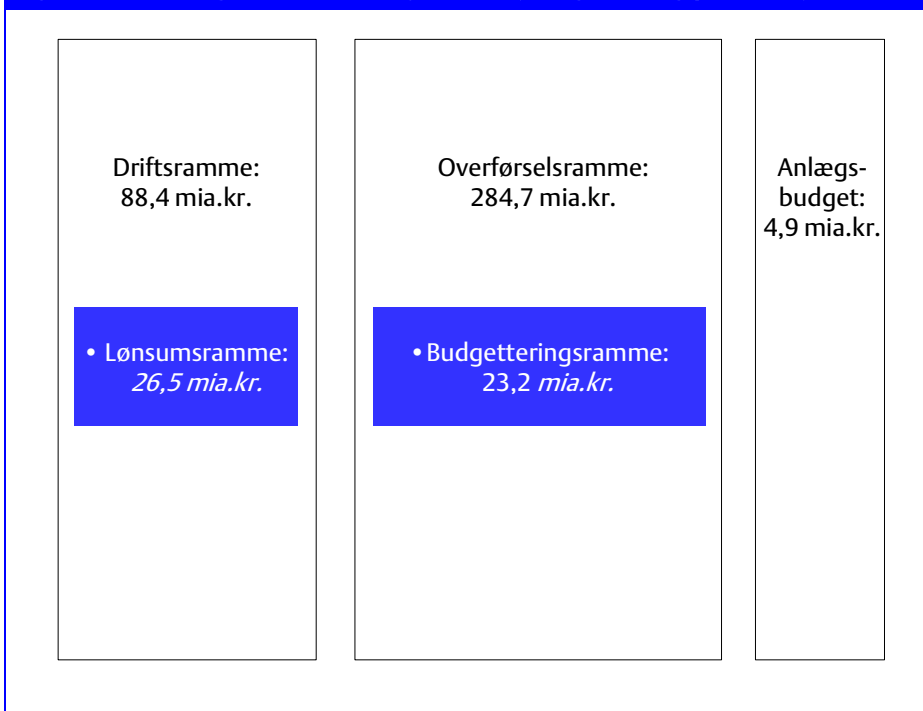
På FFL04 reduceres de samlede ministerfordelte udgifter med 8,5 mia.kr. fra 2004 til 2005, primært som følge af en beregningsteknisk budgettering af de kommunale tilskud. Her efter stiger udgifterne med 1,0 mia.kr. i 2006 og 1,7 mia.kr. i 2007. Udviklingen dækker over en række modsatrettede bevægelser på de enkelte udgiftsrammer som omtales i det følgende.

¹ På FFL04 omfatter BO-årene perioden 2005-2007. Budgetteringen i BO-årene angiver de udgiftsmæssige konsekvenser på længere sigt af igangværende og planlagte aktiviteter. Budgetteringen skaber således et grundlag for, at de enkelte ministerier og institutioner kan få tilstrækkelig tid til at foretage den nødvendige planlægning mv. Budgetteringen i BO-årene er dog ikke bevillingsmæssigt bindende.

Tabel 5.1. Ministerfordelte udgifter, 2004-2007

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Ministerfordelte udgifter	378,0	369,5	370,5	372,2
Ændring i forhold til året før		-8,5	1,0	1,7
Ændring i forhold til 2004		-8,5	-7,5	-5,8

I figur 5.1 vises en skematisk opstilling af det statslige udgiftsrammesystem.

Figur 5.1. Oversigt over rammesystemet (budgettering på FFL04)

Note: Lønsumsrammen, der er en del af driftsrammen, mens budgetteringsrammen er en delramme af overførselsrammen indeholdende en række statslige tilskud.

Udviklingen på driftsrammen 2004-2007

Driftsrammen omfatter de statslige udgifter til køb af varer og tjenesteydelser, husleje, almindelig vedligeholdelse samt ikke mindst lønudgifter til ansatte i staten.

Driftsrammen flugter nogenlunde med opgørelsen af statens forbrug i Danmarks Statistiks opgørelse af det offentlige forbrug. Der er således en

5. De statslige udgifter i flerårigt perspektiv

tæt kobling mellem udviklingen i statens driftsudgifter på driftsrammen og målsætningen om en begrænset vækst i det offentlige forbrug.

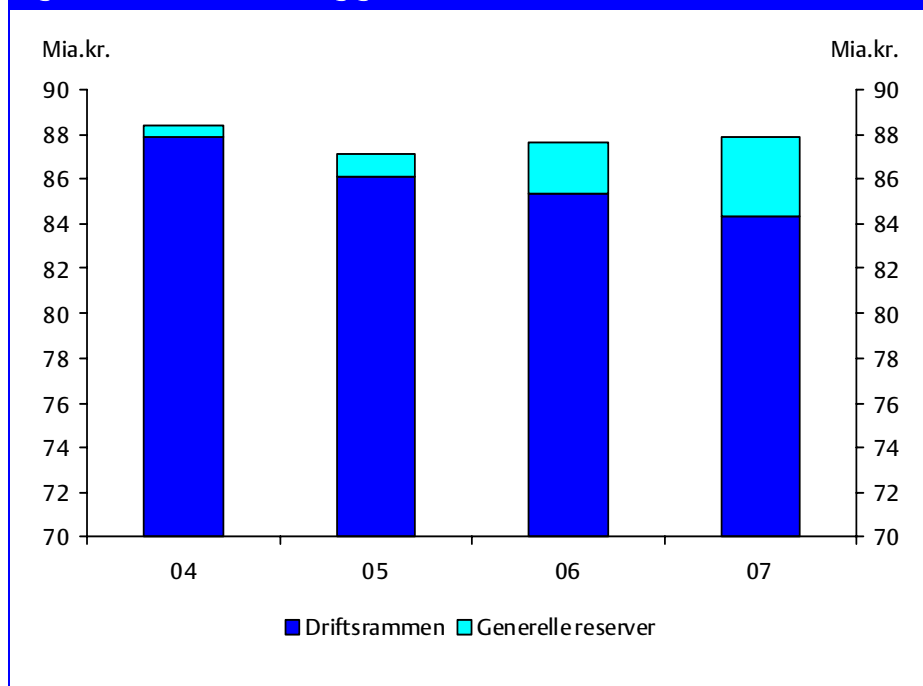
Driftsrammen reduceres på FFL04 med 1,3 mia.kr. fra 2004 til 2005 og stiger herefter 0,5 mia.kr. i 2006 og 0,3 mia.kr. i 2007, *jf. tabel 5.2.*

Tabel 5.2. Driftsrammen, 2004-2007

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Driftsramme	88,4	87,1	87,6	87,9
Ændring i forhold til året før		-1,3	0,5	0,3
Ændring i forhold til 2004		-1,3	-0,8	-0,5

Indenfor driftsrammen er der afsat betydelige og voksende generelle reserver til finansiering af nye initiativer i de kommende år. Eksklusive de generelle reserver falder driftsrammen med 3,6 mia.kr. fra 2004 til 2007, *jf. figur 5.2.*

Figur 5.2. Driftsrammen og generelle reserver, 2004-2007



Note: De generelle reserver udgøres af reserven til merudgifter ved nye bevillingsforslag, reserven til nye initiativer, samt omprioriteringsreserverne.

Udviklingen i driftsudgifterne skal ses i sammenhæng med en række forskellige ændringer på ministerområderne, herunder bevægelser som følge af tidligere års beslutninger vedrørende blandt andet flerårsaftaler, engangsforhold, opbygningen af reserver samt generelle budgetforbedringer mv. Ændringer på udvalgte ministerområdet fremgår af *tabel 5.3*.

Tabel 5.3. Ændringer på udvalgte ministerområder, 2004-2007				
Mia.kr. (2004-PL)	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2004-2007
Økonomi- og Erhvervsministeriet	-0,1	-0,1	0,0	-0,2
Skatteministeriet	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Forsvarsministeriet	0,3	0,0	0,3	0,6
Beskæftigelsesministeriet	-0,2	0,0	0,0	-0,2
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	-0,2	0,0	0,0	-0,2
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	-0,1	0,2	0,0	0,2
Undervisningsministeriet	-0,3	0,2	-0,1	-0,3
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	-0,2	0,0	0,0	-0,2
Trafikministeriet	-0,6	0,0	-0,1	-0,7
§ 35, generelle reserver	0,5	0,4	0,3	1,2
Øvrige ministerområder	-0,3	-0,1	0,0	-0,5
I alt	-1,3	0,5	0,3	-0,5

Note: Ændringer i forhold til foregående år.

Blandt større konkrete enkeltbevægelser på driftsrammen i årene 2004-2007 kan nævnes følgende:

- Bevillingerne til Told- og Skat på Skatteministeriets område reduceres med godt 0,2 mia.kr. fra 2004 til 2007, idet det forudsættes, at der i perioden realiseres en række aftalte effektiviserings- og rationaliseringsgevinster i Told og Skat blandt andet som følge af moderniseringen af IT-systemer.
- Forsvarets driftsbevilling stiger knap 0,6 mia.kr. fra 2004 til 2007. Ultimo 2004 udløber forsvarsforliget hvilket betyder, at udviklingen i

5. De statslige udgifter i flerårigt perspektiv

bevillingerne fra 2005 vil indgå i forhandlinger om en eventuel ny flerårsaftale².

- Undervisningsministeriets driftsramme falder med i alt 0,3 mia.kr. fra 2004 til 2007. Blandt andet er der budgetteret et fald i udgifterne til videregående uddannelser og folkeoplysning, herunder som følge af nedsatte skøn for aktiviteten.
- Bevillingerne på Trafikministeriets område reduceres med i alt 0,7 mia.kr. fra 2004 til 2007 blandt andet som følge af, at Banestyrelsens bevilling falder med 0,5 mia.kr. i lyset af udløbet af rammeaftalen om trafik ultimo 2004.
- Stigningen på i alt 1,2 mia.kr. fra 2004 til 2007 på §35 afspejler blandt andet opbygningen af generelle reserver til nye initiativer i de kommende år.
- En del af driftsrammefaldet fra 2004 til 2005 skyldes de generelle effektiviseringskrav på 1, 3, 5 og 7 pct. i 2002-2005, der var en del af finansloven for 2002. Der er ikke indbudgetteret nye generelle procentvise rammereduktioner på FFL04 udover de reduktioner, der indgik på FL02.

Udviklingen på lønsumsrammen 2004-2007

Lønsumsrammen, der er en del af driftsrammen, omfatter lønudgifter i de lønsumsstyrede institutioner, herunder departementer, styrelser mv.³

På FFL04 reduceres lønsumsrammen gradvist med 1,5 mia.kr. fra 2004 til 2007, *jf. tabel 5.4.*

² I forligsperioden 2000-2004 har Forsvarsministeriet mulighed for at videreføre mer-/mindreforbrug fra år til år. Merforbruget fra forligsperiodens første del er fratrukket bevillingen i 2004, hvorfor bevillingen stiger frem mod 2007.

³ Lønsumsrammen udgør kun en del af statens samlede lønudgifter.

Tabel 5.4. Lønsumsrammen, 2004-2007

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Lønsumsramme	26,5	26,0	25,6	25,0
Ændring i forhold til året før		-0,5	-0,5	-0,5
Ændring i forhold til 2004		-0,5	-1,0	-1,5

Lønsumsrammefaldet er i betydeligt omfang et resultat af opbygningen af generelle omprioriteringsreserver samt de generelle effektiviseringskrav på FL02. Faldet skal blandt andet ses som et element i omprioriteringen fra administration til service gennem effektiviseringen af administrationen i staten, *jf. kapitel 6*, der indeholder en nærmere belysning af udviklingen i statens personaleforbrug.

Reserver på finansloven budgetteres som udgangspunkt ikke som løn. Udmøntningen af de budgetterede reserver på FFL04 til nye initiativer, herunder uddannelse, forskning, mv. vil således kunne øge både lønsumsrammen og de budgetterede lønudgifter i forhold til budgetteringen på FFL04.

De samlede lønudgifter på statens budget indeholder tillige budgetterede lønudgifter for en række institutioner på finansloven, der ikke er omfattet af lønsumsstyring. Lønudgifter i blandt andet statsvirksomheder og en række tilskudsstyrede institutioner indgår ikke i lønsumsrammen. Udgiftsstyringen i disse institutioner følger således andre principper, herunder f.eks. taxameterstyringen på undervisningsområdet.

På FFL04 reduceres de samlede budgetterede lønudgifter med 2,0 mia.kr. fra 2004 til 2007, *jf. tabel 5.5*.

Tabel 5.5. Budgetterede lønudgifter før udmøntning af reserver mv., 2004-2007

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Samlede budgetterede lønudgifter	40,7	40,1	39,3	38,6
Ændring i forhold til året før		-0,5	-0,8	-0,7
Ændring i forhold til 2004		-0,5	-1,4	-2,0

Note: Udgifter budgetteret på standardkonto 11. Lønninger og 12. Lønrefusioner.

5. De statslige udgifter i flerårigt perspektiv

Udviklingen på overførselsrammen 2004-2007

Overførselsrammen består overvejende af lovbundne bevillinger på indkomstoverførselsområdet. Dertil kommer udgifter på budgetteringsrammen, tilskud til kommuner samt i et vist omfang de internationale overførsler, som også henføres til overførselsrammen.

En stor del af overførselsrammen omfatter således udgifter, der ikke er bevillingsstyrede på finansloven og dermed ikke afhænger af en afsat ramme, men derimod af eksempelvis udviklingen i konjunkturer, demografiske forhold, adfærd mv. Budgetteringen af indkomstoverførslerne er ikke bevillingsmæssigt bindende, men at betragte som udgiftsmæssige budgetoverslag.

Samlet set falder overførselsrammen på FFL04 med 3,0 mia.kr. fra 2004 til 2007, *jf. tabel 5.6.*

Tabel 5.6. Overførselsrammen, 2004-2007				
Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Overførselsramme	284,7	278,7	279,6	281,7
Ændring i forhold til året før		-5,9	0,9	2,1
Ændring i forhold til 2004		-5,9	-5,0	-3,0

Udviklingen dækker imidlertid over stigende udgifter til indkomstoverførsler gennem hele perioden og et betydeligt fald i den tekniske budgettering af udgifterne til kommunale tilskud fra 2004 til 2005. Budgetteringen i BO-årene af bloktilskuddet er således overvejende af beregnings-teknisk karakter som følge af, at der kun skønnes over budgettet for økonomiaftalerne med kommuner og amter i indeværende finansår.

Udgiftsudviklingen i BO-årene på overførselsrammen kan opdeles i et antal styringsmæssigt og politisk relevante hovedudgiftstyper, *jf. tabel 5.7.*

Tabel 5.7. Overførselsrammen på hovedudgiftstyper, 2004-2007

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Indkomstoverførsler til personer under 65 år	109,5	105,5	101,2	100,7
<i>Heraf: Efterløn</i>	25,2	24,6	22,7	23,3
<i>Førtidspension</i>	22,5	20,8	19,4	18,8
Indkomstoverførsler til personer på 65 år og derover (folkepension mv.) ¹⁾	56,3	61,0	65,8	67,6
Tjenestemandspensioner mv.	12,1	12,3	12,7	13,1
Øvrige overførsler til personer (tillægsydelse mv.)	11,4	11,6	11,7	11,8
Internationale overførsler ²⁾	10,8	10,8	10,8	10,8
Øvrige udgifter	2,1	2,4	2,5	2,6
Overførselsrammen (ekskl. budgetteringsramme og tilskud til kommuner mv.) i alt	202,2	203,6	204,6	206,5
Tilskud til kommuner, inkl. bloktilskud, samt tilskud til Grønland og Færøerne	59,3	51,0	51,1	51,4
Budgetteringsrammen	23,2	24,1	23,9	23,8
Overførselsrammen i alt	284,7	278,7	279,6	281,7

1) Inklusive overførsel fra Den Sociale Pensionsfond.

2) De internationale overførsler på overførselsrammen er ikke sammenfaldende med statens samlede internationale udgifter, *jf. også afsnit 2.8.*

Eksklusive tilskud til kommuner mv. og budgetteringsrammen vokser udgifterne på overførselsrammen fra 2004 til 2007. Denne vækst kan primært henføres til de skønnede udgifter til personer på 65 år og derover (folkepension mv.), mens indkomstoverførsler til personer under 65 år – herunder især efterløn og førtidspension – trækker i modsat retning.

På FFL04 søges der taget højde for den demografiske udvikling ligesom både efterlønsreformen og førtidspensionsreformen er afspejlet i budgetteringen af udgifterne til folkepension, efterløn og førtidspension.

Nedsættelse af folkepensionsalderen til 65 år med virkning fra juni 2004 som led i efterlønsreformen er den væsentligste årsag til, at antallet af folkepensionister skønnes at stige med godt 100.000 personer i budgetperioden. Med afsæt i efterløns- og førtidspensionsreformen skønnes samtidigt et fald i antallet af efterløns- førtidspensionsmodtagere på ca. 50.000 personer fra 2004 til 2007.

5. De statslige udgifter i flerårigt perspektiv

Stigende udgifter til tjenestemandspensioner bidrager ligeledes til udgiftsvæksten i budgetperioden. Samlet set stiger de budgetterede udgifter til tjenestemandspensioner mv. således med 1 mia.kr. fra 2004 til 2007 i lyset af en forventet vækst i antallet af pensionerede tjenestemænd.

Udviklingen på budgetteringsrammen 2004-2007

En række statslige tilskud, der årligt udgør i størrelsesordenen 23-24 mia.kr., er opført på budgetteringsrammen. Budgetteringsrammen omfatter tilskud til blandt andet erhverv, kultur, miljø, energi, trafik samt den aktive arbejdsmarkedspolitik.

Budgetteringsrammen omfatter som udgangspunkt tilskudsområder, der er bevillingsstyrede. Dermed er den bevilling, der er afsat på finansloven, bestemmende for de udgifter, der kan afholdes i finansåret.

På FFL04 stiger budgetteringsrammen samlet set med 0,6 mia.kr. fra 2004 til 2007, jf. tabel 5.8.

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Budgetteringsramme	23,2	24,1	23,9	23,8
Ændring i forhold til året før		0,9	-0,3	-0,1
Ændring i forhold til 2004		0,9	0,7	0,6

Den samlede stigning dækker imidlertid over en betydelig stigning fra 2004 til 2005 på 0,9 mia.kr og et fald på afrundet i alt 0,3 mia.kr. fra 2005 til 2007.

Stigningen fra 2004 til 2005 afspejler blandt andet profilen på den afsatte pulje til social- og sundhedsformål i medfør af skatteaftalen, der indføres med 0,5 mia.kr. i 2004 og 1,0 mia.kr. i 2005-2007. Udviklingen i bevilningen til 10 års budgettet for DSB tillagt de statsgaranterede togkøb falder desuden med 0,5 mia.kr. i samme periode.

Faldet fra 2005 til 2007 afspejler blandt andet faldende udgifter til den aktive arbejdsmarkedspolitik. Endvidere udfases en række ordninger under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling på budgetteringsrammen og erstattes af reserver på driftsrammen.

Udviklingen på anlægsbudgettet 2004-2007

Den statslige anlægsramme omfatter udgifter til konstruktion, erhvervelse eller afhændelse af bygninger og anlæg, samt udgifter i forbindelse med vedligeholdelsesarbejder mv.

Det statslige anlægsbudget er bevillingsstyret på en anden måde end driftsrammen⁴. Mens der i forbindelse med finanslovsforslaget udmeldes en driftsramme for hvert ministerium, som efterfølgende disponeres af ministeriet, så er praksis med hensyn til anlægsprojekter, at der tages stilling fra projekt til projekt. Anlægsbudgettet afspejler dermed summen af bevillinger til konkrete anlægsbeslutninger, herunder tidligere års beslutninger.

Det statslige anlægsbudget indgår som udgangspunkt i de skattefinansierede offentlige investeringer, for hvilke regeringen har en konkret målsætning. Råderummet er fastlagt i regeringens mellemfristede fremskrivning frem mod 2010, hvor der er forudsat en gennemsnitlig vækst i de skattefinansierede offentlige investeringer på 2 pct. årligt.

Samlet set falder anlægsbudgettet på FFL04 med 2,3 mia.kr. fra 2004-2007, *jf. tabel 5.9.*

Tabel 5.9. Statens anlægsbudget, 2004-2007

Mia.kr. (2004-PL)	2004	2005	2006	2007
Anlægsbudgettet	4,9	3,7	3,2	2,6
Ændring i forhold til året før		-1,2	-0,4	-0,6
Ændring i forhold til 2004		-1,2	-1,7	-2,3

Anlægsbudgettets faldende profil skyldes, at de igangværende projekter afsluttes løbende, hvorefter bevillingen bortfalder. Der er således ikke generelt faste bevillinger på anlægsbudgettet. På den måde opnås som regel automatisk et råderum til nye initiativer over årene.

⁴ Det statslige anlægsbudget kan ikke direkte sammenlignes med Danmarks Statistiks opgørelse af de statslige investeringer, da sidstnævnte blandt andet også omfatter visse udgiftsposter på driftsrammen af investeringsmæssig karakter samt blandt andet kvasi-statslige institutioners investeringer mv., som ikke indgår på finansloven.

6 Udvikling i statens personaleforbrug

- *På finanslovforslaget for 2004 er der skabt personalemæssigt råderum i 2004 og budgetoverslagsårene til at prioritere personale til nye opgaver og aktiviteter.*
- *Råderummet i 2004 vil blive prioriteret ved udmøntningen af de særlige reserver på finanslovforslaget i forbindelse med finanslovforhandlingerne.*
- *For staten som helhed skønnes personaleforbruget efter udmøntningen af reserverne at være stort set uændret fra 2003 til 2004.*
- *Den samlede offentlige beskæftigelse skønnes at vokse med 3.000 personer i 2004 – primært på de borgernære serviceområder i amter og kommuner.*

6. Udvikling i statens personaleforbrug

6.1. Råderum til prioritering af nye aktiviteter og opgaver

I de kommende år falder erhvervsdeltagelsen på arbejdsmarkedet. Det betyder, at der på trods af regeringens initiativer for at øge deltagelsen på arbejdsmarkedet kun vil være en begrænset vækst i arbejdsstyrken.

Det er hensigten, at væksten skal målrettes nyansættelser i amter, kommuner og særligt den private sektor. I det omfang staten i de kommende år vil skulle varetage nye opgaver og aktiviteter, skal de nødvendige personaleressourcer derfor findes, uden at statens samlede personaleforbrug overstiger det nuværende niveau.

For at sikre råderummet til prioritering af nye aktiviteter og opgaver er statens driftsudgifter til de eksisterende opgaver budgetteret med en fallende profil i budgetoverslagsårene, hvilket er afspejlet i de budgettekniske skøn for statens personaleforbrug. Det indebærer, at personaletilpasningerne kan planlægges langsigtet, så der er tid til omstillingen.

6.2. Personaleoplysningerne på FFL04

Det enkelte ministerium og den enkelte institution fastsætter selv antallet af stillinger inden for de budgetmæssige rammer på finansloven. Det er ledelsen i de enkelte ministerier, der har ansvaret for at foretage vurderinger af sammenhængen mellem opgaver, bevillinger og medarbejderressourcer.

På finansloven angives oplysninger om personaleforbruget i de statslige institutioner i de såkaldte personaleoplysningsskemaer. Visse institutioner er dog undtaget herfra.

Oplysningerne i personaleoplysningsskemaerne er en redegørelse for de enkelte ministeriers og institutioners foreløbige skøn over personaleforbruget. Skønnene er foretaget under hensyntagen til dels de aktiviteter og opgaver institutionerne ifølge finanslovsforslaget skal varetage i forslagsåret, dels den udvikling i udgifterne over budgetoverslagsårene, der er anført for de enkelte hovedkonti. De angivne årsværk er således ikke bindende for institutionernes årsværksforbrug.¹

¹ Jf. også Økonomi-Administrativ Vejledning (www.oav.dk).

I overensstemmelse med sædvanlig budgetteringspraksis er der ikke i personaleoplysningsskemaerne taget højde for personaletilvækst som følge af fremtidige nye initiativer og omdisponeringer i øvrigt. Personaleoplysningsskemaerne indeholder således ikke oplysninger om det personaleforbrug, der rent faktisk kan ventes, når eksempelvis særlige reserver udmøntes.

Ifølge personaleoplysningsskemaerne på FFL04 falder personaleforbruget umiddelbart med godt 1.300 årsværk² fra 2003 til 2004, jf. tabel 6.1.

Det største fald i personaleforbruget fra 2003 til 2004 sker på Forsvarsministeriets område, hvor personaleforbruget ifølge personaleoplysningerne skønnes at blive reduceret med omtrent 1.200 årsværk. Af disse forklares ca. 400 årsværk ved de stillinger, som falder bort som følge af Forsvarets spareplan, der skal forhindre et merforbrug i 2004. Herudover dækker det samlede fald i personaleforbruget på Forsvarsministeriets område primært over tekniske korrektioner mv., hvorfor det reelle fald er betragteligt mindre, end det fremgår af personaleoplysningerne.

Når der korrigeres for de tekniske korrektioner mv. på Forsvarsministeriets område, kan statens personaleforbrug ifølge personaleoplysningsskemaerne ventes at falde med omtrent 700 årsværk fra 2003 til 2004.

Af dette fald forventes hen ved halvdelen at ske på Skatteministeriets område, blandt andet som led i de effektiviseringer der er forudsat i flerårsaftalen for Told&Skat.

² Et årsværk svarer til en fuldtidsbeskæftiget i et år.

6. Udvikling i statens personaleforbrug

Tabel 6.1. Personaletal ifølge personaleoplysningsskemaerne på FFL04 før udmøntning af reserver

Antal årsværk	2003	2004	2005	2006	2007
§3 Folketinget	713	717	717	717	717
§5 Statsministeriet	107	104	103	102	102
§6 Udenrigsministeriet	2.435	2.389	2.341	2.314	2.290
§7 Finansministeriet	1.065	1.036	1.022	1.013	1.006
§8 Økonomi- og Erhvervsministeriet	2.662	2.595	2.452	2.393	2.359
§9 Skatteministeriet	5.258	4.940	4.832	4.702	4.600
§11 Justitsministeriet	21.258	21.231	21.221	21.209	21.148
§12 Forsvarsministeriet	26.804	25.580	25.501	25.118	24.508
§15 Socialministeriet	1.031	1.031	981	950	939
§16 Indenrigs- og Sundhedsministeriet	3.761	3.678	3.605	3.579	3.541
§17 Beskæftigelsesministeriet	3.784	3.738	3.563	3.488	3.397
§18 Integrationsministeriet	577	562	510	486	475
§19 Videnskabsministeriet	21.984	23.089	23.125	22.367	22.100
§20 Undervisningsministeriet	24.505	24.399	24.109	24.096	24.078
§21 Kulturministeriet	4.317	4.246	4.396	4.420	4.395
§22 Kirkeministeriet	43	46	45	43	41
§23 Miljøministeriet	2.777	2.700	2.634	2.572	2.492
§24 Fødevarerministeriet	5.131	4.927	4.663	4.607	4.548
§28 Trafikministeriet	5.548	5.442	5.244	5.173	5.115
I alt	133.760	132.450	131.064	129.349	127.851
Ændring i forhold til 2003		-1.310	-2.696	-4.411	-5.909

Note: Der er ikke i personaleopgørelserne inkluderet personaleforbrug som følge af udmøntning af særlige reserver på FFL04. Visse institutioner indgår ikke i personaleopgørelserne.

6.3. Reservernes betydning for personaleforbruget

Personaleoplysningerne skal ses i sammenhæng med de afsatte reserver på FFL04. Der er således på finanslovsforslaget ikke taget højde for, hvor meget personaleforbruget vil blive øget som følge af udmøntningen af diverse reserver.

Der er i 2004 blandt andet afsat reserver til universitetsområdet, indsatsen for svage grupper, satsreguleringspuljen samt nye initiativer i øvrigt, *jf. tabel 6.2*. Disse reserver udgør i 2004 ca. 800 mio.kr. og har en stigende

profil i budgetoverslagsårene. Virkningen heraf på statens personaleforbrug er ikke inkluderet i personaleoplysningsskemaerne.

Tabel 6.2. Særlige reserver på FFL04

Mio.kr.	2004	2005	2006	2007
Omstillingsreserve vedr. universitetsområdet	6	13	290	384
Indsats for svage grupper	50	50	50	-
Satsreguleringspuljen	495	562	763	1.111
Pulje til nye initiativer	250	250	250	250
I alt	801	875	1.353	1.745

Den konkrete udmøntning af de særlige reserver på FFL04 fastlægges i forbindelse med finanslovforhandlingerne, men det er givet, at de vil give anledning til et større personaleforbrug.

Tages der højde for de afsatte reserver samt de ovennævnte tekniske forhold, tyder meget således på, at der reelt vil være tale om et omtrent uændret personaleforbrug i staten fra 2003 til 2004.³

Et nogenlunde uændret personaleforbrug for staten som helhed vil i sagens natur dække over omprioriteringer mellem institutioner og mellem ministerier. I visse institutioner og ministerier vil der være behov for at tilpasse personaleforbruget nedad – i andre vil der blive ansat mere personale.

6.4. Råderummet i budgetoverslagsårene

I budgetoverslagsårene falder personaleforbruget ifølge personaleoplysningsskemaerne yderligere. Udover de konkret afsatte reserver på finanslovsforslaget skal faldet hen over budgetoverslagsårene desuden ses i sammenhæng med regeringens flerårige udgiftspolitiske sigte, *jf. også kapitel 5*.

Finanslovsforslagets omprioriteringer og effektiviseringer i staten skaber således råderum i budgetoverslagsårene til at prioritere personaleresourcer til nye aktiviteter og opgaver. Den konkrete prioritering af råderummet vil

³ Den samme problemstilling gjorde sig gældende for FFL03, hvor der ifølge personaleoplysningsskemaerne var et fald på godt 2.000 årsværk fra 2002 til 2003. Efter udmøntning af reserver i forbindelse med indgåelsen af aftalerne om finansloven for 2003 samt korrektion for tekniske forhold mv. fremgik det imidlertid af personaleoplysningerne, at statens personaleforbrug ville være omtrent uændret fra 2002 til 2003, *jf. Budgetoversigt 4*, december 2002.

6. Udvikling i statens personaleforbrug

ske løbende i de kommende år i forbindelse med udarbejdelsen af og forhandlingerne om de enkelte års finanslove.

Faldet over budgetoverslagsårene på personaleoplysningsskemaerne er således ikke regeringens mål for statens samlede personaleforbrug i de kommende år. Det er et middel til at sikre plads til at prioritere nye opgaver og aktiviteter inden for de samlede beskæftigelsesmæssige rammer.

6.5. Den samlede offentlige beskæftigelse

Den statslige beskæftigelse udgør ca. en fjerdedel af den samlede offentlige beskæftigelse i stat, amter og kommuner. Amter og kommuner varetager størstedelen af den direkte borgerrettede service.

Den samlede offentlige beskæftigelse skønnes at vokse med 3.000 personer i 2004, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2003.

Ved et stort set uændret personaleforbrug i staten skønnes væksten i den offentlige beskæftigelse primært at finde sted i kommuner og amter, herunder til service til borgerne.

Bilag

Bilag 1. Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2004

Mia.kr., årets priser	
Fremrykning af kildeskatteafregning	8,8
Afregning af feriepenge	4,7
Feriefondens renteindtægter	0,1
Statens Bygningsfredningsfond	0,03
Aktiesalg, EKR Kreditforsikring	0,3
Etablering af Statens Ejendomsselskab	0,2
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	8,9
Korrektion vedr. endelig afregning i 1999 af indkomstskat til kommunerne for 1997	0,1
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1995	-2,4
1997 i alt	20,8
Salg af aktier i TeleDanmark	30,9
Omlægning af statslige aktiver	1,9
Harmoniseret afregning af lønsumsafgift	0,7
Betalingsregler for elafgift (inkl. momseffekt)	0,5
Scandlines	0,5
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	1,6
Korrektion vedr. endelig afregning i 2000 af indkomstskat til kommunerne for 1998	-1,3
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1996	0,1
1998 i alt	35,0
Salg af statslige aktiver	1,3
Kapitalindskud i COMBUS	-0,3
Aftale med Naturgas Syd og DONG	-1,4
Acontoindbetaling vedr. Dansk Tipstjeneste	0,7
Pinsepakken	-0,7
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	5,2
Korrektion vedr. endelig afregning i 2001 af indkomstskat til kommunerne for 1999	0,1
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1997	-0,1
Korrektion vedr. endelig afregning i 2001 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 1999	-0,3
1999 i alt	4,6

Bilag 1. Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2004

Mia.kr., årets priser	
Pinsepakken	0,8
Selskabsskat	-3,4
Overdragelse af statshavne	-0,7
Kapitaludtræk fra Post Danmark	0,3
Ekstraordinær indfrielse af saneringslån (Københavns kommune)	0,5
Ekstraordinært udbytte fra PostDanmark og DSB	0,2
Korrektion vedr. endelig afregning i 2002 af indkomstskat til kommunerne for 2000	2,1
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1998	1,3
Frivillige indbetalinger af personskat	0,4
Opløsning af Dansk Eksportfinansieringsfond	0,2
Omlægning af kredittider for moms (inkl. afledet effekt på andre afgifter)	12,4
Omlægning af kredittider for vandafgiften	0,2
Afvikling af ejendomsselskabet TOR I/S	-1,0
Ændring af procentgodtgørelse	0,5
Pensionsafkastskat	2,7
Korrektion vedr. endelig afregning i 2002 af ejendomsværdiskat til kommunerne for 2000	0,5
Korrektion vedr. endelig afregning i 2002 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 2000	0,8
Kraftvarmeværkers efterbetaling	0,3
Overførsel fra Hypotekbankens reserver	1,0
Salg af aktier i Københavns Lufthavn	0,9
2000 i alt	20,0

Bilag 1. Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2004

Mia.kr., årets priser	
Selskabsskat	8,1
Ændret beskatning af husdyrbesætninger	0,4
Ekstraordinært aktieudbytte fra DONG mv.	1,0
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1999	-0,1
Stramning af momskredittider for store virksomheder	14,4
Afskaffelse af importmoms	-1,9
Omlægning af momskredittider for landbrug (inkl. afledet effekt på andre afgifter)	0,5
Stramning af kredittid for lønsumsafgift	0,3
Pinsepakken	1,1
Frivillige skatteindbetalinger	6,3
Fastfrysning af personfradrag/nedsættelse af A-kassekontingent	-1,2
Ekstraordinært bidrag til EU sfa. omlægning af kredittider for momsen i 2000	-0,5
Overdragelse af statshavne	-0,1
Pensionsafkastskat	-11,8
Naturgas Sjællands overgang til DONG	-0,2
UMTS-licenser – ekstraordinær indtægt i 2001 i forhold til den årlige indtægt 10 år frem	0,7
Indbetaling fra DTU m.fl. vedr. overgang til selveje	1,8
Endelig afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 1999	-0,3
Korrektion vedr. endelig afregning i 2003 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 2001	0,1
Tilbagebetaling af kantineoms	-0,3
Statens forsknings- og uddannelsesbygninger	-0,6
Afregning vedr. told og landbrugsafgifter til EU (refusion af opkrævningsomkostninger)	-0,4
Korrektion vedr. endelig afregning i 2004 af indkomstskat til kommunerne for 2001	1,7
Korrektion vedr. endelig afregning i 2004 af ejendomsværdiskat til kommunerne for 2001	0,4
2001 i alt	19,2

Bilag 1. Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2004

Mia.kr., årets priser	
Fastfrysning af personfradrag/nedsættelse af A-kassekontingent	1,2
Selskabsskat	5,4
Pinsepakke	0,8
Ekstraordinært bidrag til EU som følge af omlægning af kredittider for moms i 2001	-0,4
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 2000	-2,1
EU-formandskab	-0,8
Stramning af kredittider for A-skat og arbejdsmarkedsbidrag	14,8
Tilbagebetaling af kantinemoms	-0,5
Endelig afregning af ejendomsværdiskat til kommunerne for indkomståret 2000	-0,5
Endelig afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 2000	-0,8
Pensionsafkastskat	-12,6
Omlægning af statslige aktiver	0,7
Renteafkast af FerieKonto	0,1
Konkurrenceevnepakke, lempelse af kredittid for mellemstore virksomheder	-1,5
Mindreforbrug som følge af reduktion af videreførte midler	0,5
Regeringsinitiativer i forbindelse med FL02 og 100-dages programmet	0,2
Ekstraordinært låneafdrag fra DONG	0,5
Medarbejderaktieordninger, jf. Coloplastdommen	0,0
Mindreudgift vedr. tjenestemandspensioner	1,6
Statens forsknings- og uddannelsesbygninger	0,9
Afregning vedr. told og landbrugsafgifter til EU (refusion af opkrævningsomkostninger)	0,4
2002 i alt	7,7

Bilag 1. Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2004

Mia.kr., årets priser	
Pensionsafkastskat	-6,5
Selskabsskat	0,7
Endelig afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 2001	-0,1
Modregning af regeringsinitiativer i forbindelse med FL02 og 100-dages programmet	-0,2
Ekstraordinært udbytte fra DSB	0,2
Omlægning af statslige aktiver	1,0
Én afregningskonto	3,5
DONG ekstraordinært afdrag af lån	0,4
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,3
Renteafkast af FerieKonto	0,2
Supplerende engangsydelse til folkepensionister	-0,4
Grænsehandel	-0,3
Medarbejderaktieordninger, jf. Coloplastdommen	-1,0
Tabt landsretskendelse vedr. momsopgørelse fra selvejende institutioner	-0,9
Tilbagebetaling af kantineoms	-0,1
Afregning til kommunerne for 2000 og tidligere	-0,3
2003 i alt	-3,6
Pensionsafkastskat	-1,7
Selskabsskat	1,4
Endelig afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 2001	-1,7
Endelig afregning af ejendomsværdiskat til kommunerne for indkomståret 2001	-0,4
Tabt landsretskendelse vedr. momsopgørelse fra selvejende institutioner	-0,2
Salg af statslige aktiver (FFL §35)	1,0
Udlodninger fra IØ og IFU samt afvikling af investeringsfonden for vækstmarkeder	1,4
2004 i alt	-0,1

Bilag 2. Offentlige finanser, 2002-2004

Mia.kr., løbende priser	----- 2002 -----			----- 2003 -----			----- 2004 -----		
	Maj	Aug.	Ændr.	Maj	Aug.	Ændr.	Maj	Aug.	Ændr.
Forbrug	355,0	358,7	3,7	368,0	369,0	1,0	381,2	382,2	1,0
Overførsler	238,5	239,0	0,5	250,7	251,4	0,7	259,4	258,1	-1,3
Investeringer	23,3	24,2	0,8	23,8	23,8	0,0	24,8	24,7	-0,1
Renteudgifter	50,6	49,8	-0,8	47,3	47,2	-0,1	47,1	46,2	-1,0
Øvrige udgifter ¹⁾	70,7	70,5	-0,3	71,0	71,5	0,5	73,7	72,3	-1,4
Udgifter i alt	738,2	742,2	4,0	760,8	762,9	2,1	786,2	783,4	-2,8
Personskatter mv. ²⁾	304,9	306,7	1,8	315,1	313,7	-1,4	322,5	319,6	-2,9
Arbejdsmarkedsbidrag	61,7	62,0	0,3	63,6	63,3	-0,3	66,2	65,9	-0,3
Selskabsskatter	38,9	38,6	-0,3	37,6	37,6	0,1	38,0	38,1	0,0
Pensionsafkastskat	0,3	0,8	0,5	0,3	3,1	2,8	7,6	8,7	1,1
Moms	132,3	132,6	0,3	136,7	136,5	-0,2	142,8	142,3	-0,5
Registreringsafgift	15,1	15,1	0,0	14,1	14,1	0,0	15,4	15,1	-0,3
Øvrige indirekte skatter	90,8	90,4	-0,4	91,5	91,2	-0,3	93,8	91,9	-1,9
Øvrige skatter ³⁾	22,7	22,7	0,0	23,4	23,1	-0,3	24,0	23,9	0,0
Renteindtægter	31,7	31,4	-0,3	31,3	31,4	0,1	32,2	31,4	-0,8
Bruttoestindkomst	26,7	26,7	0,0	27,1	27,1	-0,1	27,6	27,5	-0,1
Øvrige indtægter ⁴⁾	39,2	41,9	2,7	38,1	38,4	0,3	37,7	37,6	-0,1
Indtægter i alt	764,2	768,8	4,6	778,8	779,5	0,7	807,8	802,1	-5,7
Offentlig saldo	26,0	26,6	0,6	18,0	16,6	-1,4	21,6	18,7	-2,9
Renter, netto	19,0	18,4	-0,5	16,0	15,8	-0,2	14,9	14,8	-0,2
Offentlig primær saldo ⁵⁾	45,0	45,1	0,1	34,1	32,5	-1,6	36,5	33,4	-3,1

- 1) Øvrige udgifter indeholder blandt andet subsidier, kapitaloverførsler, overførsler til Færøerne og Grønland samt bidrag til EU's budget.
- 2) Personskatter mv. indeholder: Kildeskatte, ejendomsværdiskat, vægtafgift fra husholdninger, afgift af dødsboer og gaver samt andre personlige skatter.
- 3) Øvrige skatter indeholder bidrag til sociale ordninger (ordinært ATP-bidrag, A-kassebidrag og efterlønsbidrag).
- 4) Øvrige indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer og EU samt imputerede (beregne) indtægter i form af bidrag til tjenestemandspensioner.
- 5) Den primære saldo angiver stillingen på de offentlige finanser før nettorenteudgifter.